

Izgnanci in begunci pričakumejo povračilo gmotne škode

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945 LJUBLJANA, junij in julij 2008 – Št. 75–76

Zborovanje in prireditve slovenskih izgnancev in beguncev na Planini pod Golico

Izgnanci med narcisami

Letošnji evropski dan zmage 9. maj je bil še posebej svečan za gorenjske izgnance. Prav tega dne smo namreč imeli srečanje v slikoviti vasi Planina pod Golico nad Jesenicami, ki maja slovi tudi po belih preprogah narcis oziroma 'ključavnic', kot jim pravijo domačini. In ker nam je bilo naklonjeno tudi vreme, lahko verjame, da je bilo vzdušje enkratno.

Zbralo se nas je več kot petsto, kar za razmeroma majhen kraj ni mačji kašelj, pa vendar je bilo za vse dobro poskrbljeno. Posebej veseli smo bili gostov iz krajev Globoko in Nad Vrbino pri Brežicah ter iz Litije, ki so dodatno popestrili razporeditve. Večina je bila prvič pri nas, zato so se radi odzvali vabilu žičničarjev, ki so jih s sedežnico varno popeljali do Španovega vrha in nazaj.

Na prireditvenem prostoru ni manjkalo niti dobrodošlice s kruhom in soljo po staroslovanski navadi, za kar so poskrbeli v znanem jeseniškem gostišču »Ejga« in dodali še šilce borovničevca, niti udarnih skladb Pihalnega orkestra Jesenice-Kranjska Gora

ni manjkalo, tudi s pesmijo na Golici, čeprav smo bili le pod Golico.

V pestrem programu, ki ga je prisrčno vodila direktorica jeseniškega gledališča Branka Smole, so nam zapeli ljudski pevci mešane skupine Nagelj KŠD Hrušica, sopranistka Melita Jelen ob spremljavi harmonikarke Marjane Komelj ter bratec in sestra Gregor in Darka.

Počaščeni smo bili, da so se srečanja udeležili slavnostni gostje: podpredsednik DZ magister **Vasja Klavora**, vodja poslanske skupine DESUS magister **Franč Žnidaršič**, ki je bil tudi slavnostni govornik, predsednica Društva izgnancev Slovenije **Ivica Žnidaršič**, generalni sekretar Stranke upokojencev Slovenije **Pavel Berglez**, jeseniški župan **Tom Tomaž Mencinger** in kranjskogorski podžupan **Blaž Knific**.

Skratka: bil je lep, prijeten dan, kakršnih si za popestritev puste vsakdanjosti, ki nam z leti ne prizanaša s tegobami vseh vrst, še želimo.

*Slava Biček,
predsednica KO DIS Jesenice*

Predsedniki osmih KO DIS gorenjske regije z gosti na prireditvi DIS. V prvi vrsti od leve proti desni: Alojz Žabkar, Marija Škofič, Ivica Žnidaršič, Alojz Vidic in Andrej Franko. Stojijo od leve proti desni: Slava Biček, dr. Vasja Klavora, Jakob Medja, mag. Franč Žnidaršič, Mirko Razinger, Polona Cerkovnik in Anton Pristov

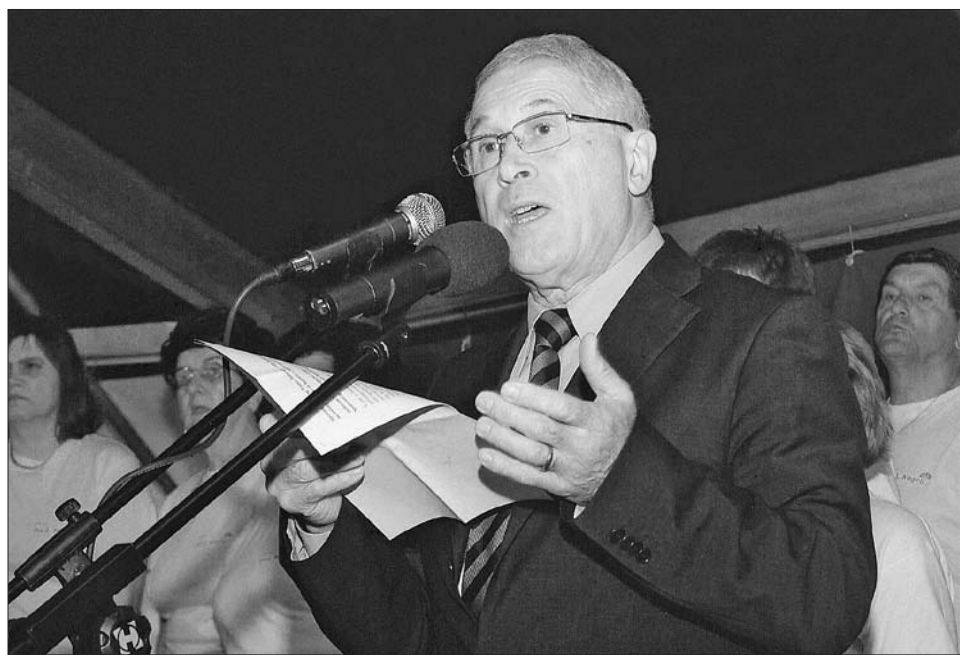
Iz slavnostnega govora mag. Franca Žnidaršiča, poslanca DZ, na srečanju izgnancev in beguncev v Planini pod Golico 9. maja 2008

Spoštovane izgnanke, izgnanci, druge žrtve vojnega nasilja, spoštovani krajan in gostje današnjega srečanja!

V čast si štejem, da vas lahko pozdravim v tako velikem številu kot vodja poslanske skupine DeSUS, kot državljan in kot poslanec vsega ljudstva. Tudi sam sem izganec, zato razumem spomin na trplje-

nje in ponižanje, ki smo ga morali preživeti v času 2. svetovne vojne in po njej, ko se bivša država ni spomnila na nas, še manj na naše pravice do odškodnine za psihofizično trpljenje ali izgubo večjega dela premoženja.

Izgnanci smo bili prve žrtve fašistične raznarodovalne politike. Izgnanih in pobeglih pred izgonom je bilo nad 80.000

Slavnostni govornik na prireditvi izgnancev in beguncev gorenjskega območja je bil poslanec DZ mag. Franč Žnidaršič

Slovence za vsa štiri leta okupacije, od tega jih več tisoč ni čakalo svobode in vrnitve v domovino. Okupator je takrat določil slovenskemu narodu uničenje in NOB gre zasluga, da smo kot narod preživeli in da smo priključili domovini del Prekmurja in slovensko Primorsko. Z zmago nad fašizmom in nacizmom je nastal temelj za kasnejšo popolno osamosvojitve in združitve v skupnost evropskih narodov, da bi živeli naprej svobodno in bolje.

Trdoživosti naroda gre zasluga, da nas je še vedno živih dovolj, da smo dobro organizirani in da držimo skupaj. Izjemnega pomena je, da smo v DIS zagotovili oživitve in ohranitev zgodovinskega spomina na izgon, kar bi se sicer lahko pozabilo, v takem primeru pa tudi pravice ne bi mogli uveljavljati. DIS je s svojim delovanjem od osamosvojitve Slovenije dalje storil vse, da je bil sprejet Zakon o žrtvah vojnega nasilja (ZZVN), ki je omogočil uveljavitev statusa in pravic po zakonu ne samo izgancem, pač pa tudi vsem drugim žrtvam vojnega nasilja. Sicer z zamudo je bil sprejet še poseben zakon, ki je omogočil izplačilo sicer simbolične odškodnine za odvzem svobode, psihično in fizično trpljenje.

Še vedno pa ni rešeno vprašanje materialne odškodnine, čeprav se vendarle kaže luč na koncu predora. Stvar bomo podpirali do sprejemljive rešitve.

Zakaj naštevam vse to? Prvič zato, ker je res, in drugič zato, ker še nismo dosegli uresničitve vseh upravičenih zahtev, pa so že ogrožene prej pridobljene pravice, in to ne samo po ZZVN, pač pa tudi pravice iz pokojninskega sistema, sociale, zdravstva in pravice iz dela. Ob veliki samohvali in govorjenju o blaginji je aktualna oblast, ob našem nasprotovanju, sprejela zakon, s katerim so bile lani

zamrznjene naslednje pravice: zamrznitev socialnih transferjev, kot so družinski prejemki, socialne podpore, rejdine, štipendije vseh vrst, odškodnine tistim, ki so bili okuženi z virusom HIV zaradi transfuzije, rente po zakonu o žrtvah vojnega nasilja, zakona o vojnih veteranah in zakona o posebnih pravicah žrtev vojne za Slovenijo, pravice vojnih invalidov, skratka, pravice, ki se izplačujejo iz državnega, manj pa tudi iz občinskih proračunov. Zamrznitev pravic po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, dodatka za pomoč in postržbo, letnega dodatka, invalidnin, nadomestila plač za delno invalidnost, poklicno rehabilitacijo in čakanje nanjo in nadomestila plače ob zmanjšanju osebnega dohodka na drugem delovnem mestu. Zamrznitev pravic po zakonu o zdravstvenem zavarovanju, boleznin, delne invalidske pokojnine, začasnega nadomestila in nadomestila za invalidnost. Nadalje zamrznitev pravic po zakonu o zavarovanju za brezposelnost in zamrznitev pravic po zakonu o preživetinskem varstvu kmetov, ko gre za preživnine. Vse našete pravice so ostajale vse leto 2007 nominalno enake kot leto prej, in, to v času visoke gospodarske rasti in napovedanega proračunskega presežka. Nepričakovano visoka inflacija ter spremljajoče podražitve so hkrati povzročile hudo stisko stotisočev, ki že itak živijo na robu ali v sami revščini. Temu je treba nasprotovati. Da bi bila mera polna, večina koalicije ni podprla zakona, s katerim je skušala naša poslanska skupina preprečiti nadaljnjo zamrznitev pravic.

Zato bo poslanska skupina DeSUS ponovno vložila zakon, da bi odmrznili pravice žrtev vojnega nasilja in drugih.

(Nadaljevanje na naslednji strani)

Žal se je zgodaj pokazalo, da se od nas pričakuje predvsem potrjevanje odločitev večine, ne pa tudi upoštevanje naših stališč, argumentov in predlogov, čeprav je naše drugačno razmišljanje v številnih primerih dobilo potrditev celo na ustavnem sodišču.

Ko govorimo o socialni državi, ni mogoče mimo dejstva, da narašča število revnih upokojencev, da je država nehala graditi domove za starejše, da so bila ukinjena zagonska sredstva za razvoj pomoči na domu, in to v času, ko na posteljo čaka 16 000 pomoči potrebnih državljanov. Kmalu bo predraga oskrba v domovih na razpolago le ozkemu krogu premožnih, previsoki stroški oskrbe v zasebnih domovih pa bodo dodatno obremenili tudi naše otroke.

Ruši se sistem dokaj dobro organizirane javnega zdravstva in ponuja ameriški model zasebnosti, zaradi katerega utegnejo revni umirati brez ustrezne in pravočasne zdravstvene oskrbe. DeSUS taki politiki odločno nasprotuje. V času deklarirane blaginje se to ne bi smelo zgoditi. Žal je realnost te blaginje taka, da se nova vrednost preliva k bogatim, na drugi strani pa so slabo plačani delavci in vedno več revnih. Zato mislim, da bo Slovenija dežela blaginje šele takrat, ko bodo vsi živeli bolje.

Spoštovani!

Za nami so tri leta in pol delovanja. V tem času je bil naš prispevek večji od pičle podpore prav tistega milijona državljanov, za katere se zavzemamo.

Kljub temu bomo ostali zvesti obrambi demokratične, pravne in socialne države v upanju, da bo po naslednjih volitvah mogoče izboljšati tudi položaj delavcev in mladih, ki postajajo naslednji segment zapostavljene populacije.

Ostali bomo zvesti našemu programu, ki je naravnani k človeku. Ostali bomo zvesti še naprej braniti zgodovinsko resnico glede NOB. V tem mandatu namreč vedno znova prihaja do odkritih in prikritih naporov za rehabilitacijo domobranstva in kolaboracije. Zato smo nasprotovali Zakonu o vojnih grobiščih in Zakonu o žrtvah vojnega nasilja. V obeh zakonih je bil poizkus rehabilitacije narodnih izdajalcev tako očiten, da bi v primeru sprejetja teh zakonov prav gotovo prekinili sodelovanje v tej vladni koaliciji.

Iznanci, starejši, bolni in mnogi drugi zapostavljeni niste nikomur dolžni ničesar! Nasprotno: večina vsega, s čimer se postavlja samostojna država, je delo naše starejše generacije, ki si je leta dolgo prizadevala, da bi zanamci živeli bolje od nas. Zato ne smemo dovoliti, da bi nas odrinili na rob družbe kot odpisane in nesposobne storiti kaj dobrega in koristnega. Starejši nismo samo ustvarili podlago za nadaljnji razvoj naše družbe in države, pač pa smo, s svojo življenjsko izkušnjo in trdim delom v težjih pogojih, kot so danes, sposobni tudi v pokoju iskati tiste rešitve, ki bi mogle mlajši generaciji pomagati iz težavnega obdobja tranzicije v boljšo prihodnost.

Ustrezen položaj starejše generacije, in še posebej ŽVN, lahko v prihodnje zagotavlja le prisotnost tudi na političnem prizorišču, če je to komu všeč ali ne. Odločitev o življenju v naši državi mora ostati lasti ljudi, ne oblasti. O tem, kaže, moramo razmisliti. V DeSUS-u razmišljamo in bomo storili vse, da bodo šle stvari v pravo smer. Bitka za oblast bo huda. Pri tem bodo mnogi storili vse, da pridejo na oblast in v parlament. Mi želimo biti zraven zaradi vas, žrtev vojnega nasilja in upokojencev, zato pričakujemo večjo podporo in več uspeha.

Upokojenci bomo živeli večno, česar se mora zavedati vsaka oblast. Z nami bo treba računati.

Želim vam vse dobro in še naprej lep dan!

mag. Franc Žnidaršič

Območna prireditve, posvečena dnevu izgnancev, v Mariboru

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 in Krajevna organizacija mariborskega območja sta 5. junija 2008 organizirala območno prireditev ob dnevu izgnancev. Prireditve je bila planirana na Trgu izgnancev – pred bivšo Meljsko vojašnico. Zaradi močne nevihte pa se je del udeležencev zatekel v obnovljene prostore vojašnice, kjer se je prireditev odvijala do konca.

Otvoritev prireditve je vodila Majda Cvetanovski, predsednica KO DIS Maribor Tabor. Udeležence je potem pozdravil podžupan občine Maribor Rok Peče, slavnostni govor pa je imel Davorin Zdovc, član Izvršnega odbora DIS. Kulturni program so izvajali moški pevski zbor Slave Klavara in člani Drame slovenskega narodnega gledališča Maribor in učenci Osnovne šole Franc Rozman Stane.

Za presenečenje je poskrbela predsednica DIS Ivica Žnidaršič, ki je na zborovanje pripeljala predsednika Demokratske stranke upokojencev Karla Erjavca. Oba sta tudi spregovorila udeležencem. Karl Erjavec je obljubil, da bo stranka podprla poslansko skupino DeSUS, da bi bil še tretjič vložen zakon o socialnih transferjih, da bi tako odmrznili pravice žrtev vojnega nasilja in upokojencev. Predsednica DIS pa je udeležence seznanila s prizadevanji, da bi bil tudi zakon o povračilu gmotne vojne škode čimprej sprejet.

Govor Davorina Zdovca, člana Izvršnega odbora DIS in predsednika KO DIS Maribor Pobrežje

Davorin Zdovc, slavnostni govornik (Foto: I. Žn.)

Mineva 67 let, ko je 7. junija 1941 krenil na neznano pot prvi transport izgnancev v Srbijo, ki mu je sledilo še mnogo transportov iz teh meljskih kasarn, ki obkrožajo ta prostor. Cele družine so bile izgnane v Srbijo, Neodvisno državo Hrvaško, Bosno in Hercegovino ter Makedonijo. Ko je okupator nekako očistil Štajersko, Prekmurje, Koroško in Gorenjsko, je v jeseni leta 1941 pričel z najmnogičnejšim izgonom Slovencev v Posavju, Dolenjski, na Kozjanskem in preko rajhenburških grajskih zaporov, hlevov in konjušnic izgnal preko 45.000 Slovencev v razne države Evrope, kjer so kot zaporniški prisilni delavci morali opravljati suženjsko delo v nemogočih pogojih. Veliko staršem so bili odvzeti otroci in odpeljani neznano kam.

Mineva pa tudi 63 let, odkar smo se po osvoboditvi domovine in koncu 2. svetovne vojne vrnili na svoje domove. Veselje ob vrnitvi pa so skalila spoznanja, da so bili domovi izropani, porušeni ali naseljeni z drugimi ljudmi. Še mnogo bi lahko povedali o preživetih strahotah, o lakoti in posledicah, ki jih čutimo še danes. Krivica je dolgo bolela ter nas leta 1991 združila v Društvu izgnancev Slovenije. Naše vodstvo si je dolga leta prizadevalo, da se prizadete krivice popravijo. Sprejet je bil

Med hudo nevihto se je del udeležencev prireditve zatekel v dvorano Meljske vojašnice. Med njimi tudi minister za obrambo Karl Erjavec in predsednica DIS Ivica Žnidaršič.

Zakon o žrtvah vojnega nasilja, po katerem nam je bil priznan status žrtev vojnega nasilja in nekaj pravic. Toda po 12 letih od sprejetja tega zakona še vedno ni sprejet Zakon o poplačilu materialne vojne škode, katerega osnutek je že pripravljen, ni pa še uvrščen v redni postopek v Državni zbor.

Pripombe našega društva k osnutku so bile v veliki meri sprejete. DIS vseskozi vlaga velikanske napore, da so zbrani vsi podatki o vojni škodi, ki so jo povzročili okupatorji. DIS je zbral tudi vse podatke o tem, kar je bilo priznано bivši državi na mirovnih in reparacijskih konferencah po II. svetovni vojni. Državni organi so od DIS sprejeli tudi natančne podatke, koliko vojne škode je nekdanja država dobila. DIS je bil proti temu, da bi v tem osnutku zakona bile zajete tudi pravne osebe, naša pripomba pa zajema tudi izračun faktorja menjave, ki naj bi znašal 3,5 evra. Ker se nahajamo v volilnem letu, obstaja bojazen, da bo sprejemanje tega zakona trajal dolgo. Zaradi političnih manipulacij in nepripravljenosti koalicije, razen DeSUS-a, ni bila sprejeta sprememba o usklajevanju rent s pokojninami. Posebej želimo izreči zahvalo poslanski skupini DeSUS-a s prvopodpisanim mag. Francem Žnidaršičem, ki so že drugič vložili predlog zakona o socialnih transferjih, da bi popravili krivice, ki so bile storjene 2006, ko so nam zamrznili usklajevanje rent, tako kot pokojnine in druge socialne in pokojninske pravice. Izražamo ogorčenje, da vlada in večina poslancev predloga tega zakona nista podprla, kar kaže na neprimeren, grd odnos do žrtev vojnega nasilja. Smo proti izplačilu socialnega dodatka za nekatere upravičence, naše pravice pa da ostanejo zamrznjene.

Kaj si lahko preprosto človek misli o vsem tem? Ali bo vsaka sprememba vlade

izkoriščala svoj glasovalni aparat za povzročanje novih krivic na eni strani in poklanjanje privilegijev na drugi strani? S tega mesta pozivamo vse poslance in poslanke, da naj ponovno razmislijo in nam vrnejo v preteklosti priznane pravice. Ni dovolj samo leporečje, štejejo samo dejanja. Ni nas več veliko, vsak dan nas je manj, toda še vsi imamo dober spomin in ne bomo dovolili, da nas novodobni zgodovinarji hočejo izbrisati iz naše zgodovine. Na prihodnjih volitvah dajmo glas tistim, ki bodo izkazali pozitiven odnos do rešitve premoženjske vojne odškodnine in spremembe transferjev, kajti izgnanci spadamo skoraj v najnižjo kategorijo upokojencev z nizkimi pokojninami.

Prizadevanja Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 so usmerjena tudi v pomoč starejšim, predvsem pa za ohranjanje zgodovinskega spomina in muzejske dejavnosti. Posebno velika pozornost pa je namenjena mednarodni dejavnosti, sodelovanju s sorodnimi društvi v Evropi in pripravi na evropski kongres žrtev fašizma in nacizma. Pomembna je tudi založniška dejavnost. Le-ta je še kako pomembna, saj v dveh knjigah spominov in pričevanj in drugih številnih publikacijah še zdaleč ni vse napisano in izrečeno. Pustimo sedanjim in poznejšim rodovom in nazadnje tudi zgodovini pisna izročila o našem trpljenju, vsem v poduk, da se kaj podobnega ne sme nikoli več zgoditi. Želimo si samo mir in sožitje ter prijateljstvo med ljudmi in narodi.

Na koncu predlagam, da vsem umrlim v izgnanstvu in begunstvu ter do danes posvetimo minuto tišine v njihov spomin. Nikoli ne bodo pozabljeni.

Slava jim!

Davorin Zdovc

Organizatorji prireditve DIS 5. junija v Mariboru. Od leve proti desni v prvi vrsti Mira Zalar, Milan Novak, Majda Ferletič, Majda Cvetanovska. V drugi vrsti Peter Govedič, Stane Densič, Davorin Zdovc, Štefka Govedič in Desanka Strniša. (Foto: I. Žn.)

Prireditve slovenskih izgnancev in beguncev ob dnevu izgnancev v Ljubljani

Pozdravni govor Karla Hribška na prireditvi ob dnevu izgnancev v Ljubljani

Prijetna dolžnost mi je, da kot gostitelj v imenu Krajevnih organizacij ljubljanskega območja toplo pozdravim udeležence današnjega srečanja v Mostecu na dan izgnancev 7. junija.

Posebej toplo pozdravljam naše goste: **Karla Erjavca**, ministra za obrambo RS in predsednika DeSUS-a, ki bo danes tudi slavnostni govornik, **Janeza Stanovnika**, predsednika Zveze združenj borcev Slovenije, **Ivana Pivka**, predsednika Zveze vojnih invalidov Slovenije, **Janeza Žmavca**, predsednika Društva ukradenih otrok Slovenije, **Jožeta Partla**, predsednika Zveze izgnancev iz avstrijske Koroške, z delegacijo, **Mirana Potrča**, vodjo poslanske skupine SD, **doc. dr. Milana Jazbeca** z Ministrstva za zunanje zadeve in **Aleša Mižigoja**, dolgoletnega direktorja Medexa.

Pozdravljam tudi predstavnike občin, novinarje in druge goste.

Posebna čast mi je, da prisrčno pozdravim, vedno med nami in prav tako tudi danes, našo predsednico **Ivico Žnidaršič**, se ji zahvalim za njeno požrtvovalno delo in ji zaželim veliko uspehov tudi v prihodnje. Nam bi pa rekel: Imamo srečo, da jo imamo!

Že leta 1993, torej pred 15 leti, smo se odločili, da bi se srečevali v Mostecu vsako leto 7. junija na dan izgnancev, da bi se skupaj spominjali nekega daljnega časa, ko naše življenje ni bilo vredno nič. To je časa, ko je nemški führer Adolf Hitler izdal znani ukaz: Naredite mi to deželo spet nemško! in ko je njegov zvesti Himmler spremenil ta ukaz v uredbo, ki je pomenila smrtno obsodbo za nad 63.000 Slovencev – to je izgon vsega prebivalstva obsavsko-obsotelskega pasu in brežiškega trikotja v stari nemški rajh in naselitev izpraznjenega ozemlja z nemškimi Kočevarji. To je bil genocid nad slovenskim prebivalstvom!

In vozili so transporti z živinskimi vagoni v taborišča, menjavale so se strategije

izseljevanja, nastajala so nova taborišča, naši ljudje pa so trpeli, okradeni človeškega dostojanstva, zdravja, mnogi so se vrnili pohabljeni – in mnogi se niso vrnili.

Tistim, ki bi radi spreminjali novejšo slovensko zgodovino, ne bom ponavljal znanih zgodovinskih resnic, kdo je zmagal v 2. svetovni vojni, kdo je to vojno izgubil in zakaj smo se vrnili. Rekel bom raje drugače: Če bi zmagal Hitler s svojimi kolaboranti, mi ne bi nikdar več videli slovenske zemlje. Vsem nam je to zelo jasno!

In ko poslušamo visokega predstavnika Državnega zbora, da so trpljenje v taboriščih, pobiti talci in požgane vasi zgolj politična propaganda za to, da bi sovražili Nemce in Italijane, smo zgroženi in to boli ... Če bi te besede prišle iz ust nekih ljudi, brez šol, bi rekli: »Ljubi bog, odpusti jim, saj ne vedo, kaj govorijo in kaj delajo.« Toda ... vedo, kaj delajo – borijo se za oblast, in to za visoko ceno ustvarjanja novega sovražstva in novih delitev na »naše« in »vaše«. Ali nam je tega treba?

Ko poslušamo razprave v Državnem zboru, smo zelo globoko zaskrbljeni. Ta pot ne vodi v demokratično, pošteno, socialno državo, v kakršni bi radi živeli, kot smo zapisali v našo ustavo.

Ko se borimo za vojno odškodnino, se zavedamo, da nam nihče ne more povrniti pomembnega deleža naše vojne škode. Želimo le skromen del tistega, kar je naša država dobila za vojni plen, kar je dobila od Nemčije kot pomoč (Kapitalhilfe) in kar bi lahko izterjali od Nemčije.

In ob koncu naj še poudarim: Predvsem bi radi živeli v srečni, poštenu, socialni državi, kjer bi radi prispevali svoj delež, da bodo predvsem mlade generacije lahko uživale srečno mladost, takšno, o kakršni mi nismo upali niti sanjati.

Lep dan želim vam vsem in veselo druženje!

Slavnostni govor Karla Erjavca na prireditvi ob dnevu izgnancev

Karl Erjavec, predsednik Demokratične stranke upokojencev Slovenije

Spoštovani!

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 danes obeležuje dan izgnancev – 7. junij kot dan spomina in opomina na izgon Slovencev med II. svetovno vojno.

Leta 1941 so okupatorske države razkosale Slovenijo in v okviru genocidne politike izgnale na tisoče pokončnih in narodno zavednih Slovencev.

Cilj fašistov in nacistov je bil izbrisati Slovenijo z zemljevida Evrope, in ne samo to – cilj je bil izbrisati uporne Slovence in Slovence.

Nacisti in fašisti so pred 67 leti izgnali z domov 63.000 Slovencev, od teh 45.000 v nemška izgnanska taborišča na ozemlju tretjega rajha, 10.000 na Hrvaško, 7.500 v Srbijo, približno 17.000 Slovencev pa je pobegnilo pred izgonom.

Ko ste se vrnili domov, so vas čakali porušeni domovi, požgane domačije ali pa so bili v vaših domovih naseljeni drugi ljudje.

Vesel sem, da bo Društvo izgnancev Slovenije pripravilo prvi evropski kongres izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v letih 1920 in 1941–1945. Prav je, da poskuša vaše društvo tudi na ta način opozoriti Evropo na premalo znane oblike nasilja okupatorjev med drugo svetovno vojno. V Sloveniji nekateri celo želijo zanikati pomen upora proti okupatorjem in odrekati pravice žrtvam vojnega nasilja.

Že lani sem vam obljubil, da se bo naša stranka DeSUS v Državnem zboru zavzela za popravilo krivice, ki vam je bila storjena, ko ste kot žrtve vojnega nasilja zaradi vojne in izgnanstva izgubili nekateri vse, drugi pa večji del svojega premoženja.

Poslanska skupina DeSUS je že dvakrat vložila predlog zakona o socialnih transferjih, pa, kot veste, obakrat zakon ni dobil dovolj glasov. Zato je poslanska skupina DeSUS na čelu z vodjem skupine mag. Francem Žnidaršičem včeraj še tretjič vložila ta zakon v Državni zbor. Pričakujem, da bodo vse politične stranke tokrat navedeni zakon podprle, saj bi

bilo prav, da po 67 letih trpljenja dokončno uredimo status izgnancev.

Prav tako je vodja poslanske skupine DeSUS mag. Franc Žnidaršič že večkrat postavil zahtevo, da bi Slovenija poskušala izterjati vsaj še del vojne škode od Nemčije, ki nam največ dolguje.

Vlada je pripravila Zakon o povračilu premoženjske škode iz II. svetovne vojne. Upoštevana je tudi vaša pripomba, da pravne osebe nimajo pravic iz tega naslova. Stranka DeSUS zakon v celoti podpira in bomo storili vse, da bo julija v Državnem zboru sprejet v prvem branju. Pričakujemo, da bodo zakon podprle tudi druge stranke v Državnem zboru.

Zato je pomembno, kakšno stališče bodo imele politične stranke, ki jih boste letos jeseni volili. Težko je pričakovati, da bi bil ta zakon sprejet še v tem mandatu. Naši štirje poslanci v DZ bodo storili vse, kar bo v njihovi moči. Če zakon ne bo sprejet do konca tega mandata, bo stranka DeSUS zahtevala, da se status žrtev vojnega nasilja dokončno uredi v novi koalicijski pogodbi.

Žrtve vojnega nasilja ste vsi tudi upokojenci. Zato je pomembno, da imate svoje predstavnike v parlamentu, ki bodo skrbeli, da se ne bodo zmanjševale pravice iz pokojnin ter socialnega in zdravstvenega varstva.

O vsem tem ne le razmišlja, ampak aktivno deluje Demokratična stranka upokojencev, zato je nerazumljivo, da ima v DZ le štiri poslance.

Na koncu bi se vam zahvalil, ker podpirate prizadevanja DeSUS-a v Državnem zboru, ko gre za vaše pravice in pravice upokojencev, in upam, da nam boste to zaupanje izrazili tudi jeseni na parlamentarnih volitvah.

Hvala za vašo podporo in želim vam še naprej lepo druženje!

Karl Erjavec,
predsednik DeSUSa

Na prireditvi DIS ob dnevu izgnancev se je v parku Mostec v Ljubljani zbralo več kot 3000 izgnancev, beguncev in drugih žrtev vojnega nasilja in svojcev.

Kulturni program na prireditvi DIS 7. junija 2008 so izvajali **Moški pevski zbor Barje**, **Ljudske pevke »Žejno«** ter pevc **Rafko Irgolič** in **Stane Mancini**. Prireditve je povezoval dramski igralec **Jože Logar**.

Prireditve slovenskih izgnancev in beguncev ob dnevu izgnancev v Ljubljani

Ivica Žnidaršič ob dnevu izgnancev 7. junija 2008

Dragi izgnanci in drage izgnanke, spoštovani svojci in gostje, v imenu Društva izgnancev Slovenije in svojem imenu izražam zadovoljstvo, da smo se zbrali v tako lepem številu in da utrjujete prijateljske vezi.

Pomembno je, da je danes med nami predsednik Demokratične stranke upokojencev, ker želimo danes izvedeti, ali bo stranka upokojencev enotno podpirala svojo poslansko skupino, ki si v Državnem zboru prizadeva za naše pravice, in ali naj nadaljujemo s prizadevanji, da bi bilo v Državnem zboru več poslancev, ki bodo varovali dosežene pravice in se zavzemali za pokojninsko, zdravstveno in socialno varstvo. Zakon o poplačilu vojne škode je tudi treba kar se da hitro sprejeti.

7. junija – na dan izgnancev se spominjamo tragičnega dogodka, ko so okupatorji 7. junija 1941 nasilno odpeljali v izgon več transportov Slovencev iz Slovenske Bistrice.

Povezuje nas skupna usoda v času, ko so nas okupatorske horde izgnale z naših domov in smo kot otroci, oropani mladosti, možnosti šolanja, in izpostavljeni nepopisnemu trpljenju, brez zdravniške oskrbe, gledali trpljenje staršev na prisilnem delu, in videli tudi smrt staršev, ki so jih pokopali v tuji zemlji. Trpeli smo mrz in lakoto in raznovrstna ponižanja, ki so pustila trajne zdravstvene posledice.

Na prireditvi ob dnevu izgnancev v Ljubljani v parku Mostec 7. junija 2008. Od desne proti levi: Jože Partl, Ivica Žnidaršič, Karl Erjavec, Janez Stanovnik, Gregor Kaplan, Jože Križančič, Janez Žmavec in Ivan Pivk. (Foto: Z. K.)

Vse to smo dolga leta razlagali državnim organom, da so priznali, da smo žrtve vojnega nasilja, in da smo leta 1996 mogli začeti uveljavljati pravice po zakonu o žrtvah vojnega nasilja. Po tem zakonu so nam priznali za mesec nasilja 200 tolarjev, to je 83 centov, za begunce pa 120 tolarjev, to je 50 centov.

Leta 2006 so nam te pravice zamrznili, hkrati pa tudi druge socialne pravice in pravice, ki gredo upokojencem.

Sramota je za vladno Republiko Slovenije in Državni zbor, da je bil že drugič zavrnjen predlog Zakona o socialnih transferjih, ki ga je vložila poslanska skupina DeSUS. Proti je glasoval tudi predsednik Državnega zbora.

Smo proti nekakšnim enkratnim draginskim dodatkom. Vse naše že uveljavljene pravice pa so še naprej zamrznjene. Smo proti vsakršnemu mešetarjenju z našimi pravicami, zato upravičeno pričakujemo, da bo poslanska skupina DeSUS vztrajala in še tretjič vložila zakon, s katerim bi odpravili zamrznitev že doseženih pravic, do katerih smo nesporno upravičeni.

Začuden in ogorčen smo, da se poslabšuje odnos do žrtv vojnega nasilja v času, ko Slovenija predseduje EU. V vseh demokratičnih in socialnih državah po Evropi in svetu so želeli žrtvam omiliti posledice, ki so jih utrpeli, in tako vsaj delno izenačiti prizadeti del prebivalstva s tistimi povojnimi generacijami, ki tem težavam in trpljenju niso bile izpostavljene.

Pravice žrtvam vojne se predvsem smatrajo kot nekaj samoumevnega. V drugih državah teh pravic ne razumejo kot privilegij, ampak kot sestavni del uresničevanja človekovih pravic in hkrati nujni in potreben cilj normalizacije mirnodobnega življenja celotne družbe.

Če se to ne bo spremenilo, bomo o tem odnosu do žrtv vojnega nasilja morali poročati na evropskem kongresu izgnancev in beguncev, žrtv nacizma in fašizma, ki bo na pobudo Društva izgnancev Slovenije 6. junija 2009 v Sloveniji.

7. junij, dan izgnancev, je primerna priložnost, da opozorimo na še vedno odprta vprašanja povračila vojne škode.

Nobena dosedanja vlada se ni lotila vojnih odškodnin za gmotno škodo, nastalo fizičnim osebam. Ko je sedanje Ministrstvo za pravosodje RS končno pripravilo osnutek predloga Zakona o povračilu premoženjske škode iz druge svetovne vojne, se je vnela živčna razprava predvsem zaradi vključenosti pravnih oseb. Tudi v

s tem obremenjeni davkoplačevalci in mlade generacije. Politiki so dolžni mladim generacijam, pa tudi gospodarstvenikom, povedati, da država že 63 let upravlja premoženje, ki so ga leta 1945 v Sloveniji zapustili Nemci, Avstrijci, Italijani in Mađžari namesto reparacij in vojne škode. To premoženje bi morali vložiti v sklad za poplačilo vojne škode Slovincem, ki so po drugi svetovni vojni prijavili vojno škodo in o tem prejeli tudi sklepe državnih komisij.

Arhivi o teh popisih so dobro ohranjeni. V vseh 85 krajevnih organizacijah imajo podatke, v katerih arhivih se ti popisi nahajajo.

Odprte so še vedno možnosti, da država izterja del vojne škode od Nemčije, ki je poravnala le 2 % vojne škode.

Pripombe k osnutku predloga zakona o povračilu premoženjske škode iz druge svetovne vojne, ki ga je pripravilo Ministrstvo za pravosodje, smo posredovali 31. marca 2008.

Ker ves april in maj ni bilo informacij, kaj se sedaj s tem predlogom dogaja, smo zaprosili Ministrstvo za pravosodje

– vezano prav na današnje zborovanje, kaj se dogaja, in dobili smo podatek, da se predlog zakona usklajuje in **da Ministrstvo za pravosodje intenzivno nadaljuje delo pri predlogu zakona, tako da bo novo besedilo zakona kmalu posredovano zainteresiranim.**

Upravičeno smo pričakovali, da bo vlada RS ta zakon sprejela še v tem mandatu; vendar vse kaže, da bosta o tem dokončno odločala nova vlada in novi državni zbor, ki ga bomo izvolili jeseni.

Priporočam, da budno spremljate dogajanja in da na jesenskih volitvah namenite glas tistim osebam, ki jim zaupate, ljudem, ki ne bodo spreminjali zgodovine, ki bodo razumeli žrtve vojnega nasilja in ki ne bodo dovolili mešetarjenja z našimi pravicami.

Želimo, da bi tudi novele zakona o žrtvah vojnega nasilja končno že sprejeli, vendar brez možnosti, da bi po našem zakonu uveljavljali pravice tudi sodelavci okupatorjev. Želim vam prijetno druženje! Želim, da bi bile do naslednjega dneva izgnancev naše pravice uveljavljene, in da bi se tudi za nas končno po 63 letih končala druga svetovna vojna.

Pismo zbranim ob dnevu izgnancev je poslal poslanec DZ in vodja poslanske skupine DeSUS mag. Franc Žnidaršič:

Spoštovane izgnanke, izgnanci, spoštovani gosti, zahvaljujem se vam za vabilo na srečanje ob dnevu izgnancev, vendar se prireditve ne morem udeležiti zaradi službene poti v tujino.

Ob tej priložnosti vam sporočam, da sem v svoji funkciji dosledno zvest braniti pravice žrtv vojnega nasilja, upokojencev, bolnih in revnih. Delam v težkih pogojih avtoritarne oblasti, ob kateri propada dosežena raven demokracije, pravne in socialne države. Ta izkušnja mora biti dovolj, da boste ob naslednji priložnosti skrbno razmislili o tem, kakšno oblast potrebujemo za pot v lepšo prihodnost, v kateri naj bi nihče ne prodajal megle o blaginji ob naraščajoči revščini.

Naj vam ob dnevu izgnancev iskreno čestitam, hkrati pa želim vse dobro in lepo praznovanje.

Toplo vas pozdravlja,

Vaš poslanec in izgnanec mag. Franc Žnidaršič

Pismo župana Občine Sevnica in poslanca DZ Kristijana Janca ob dnevu izgnancev:

Spoštovana predsednica DIS Ivica Žnidaršič!

Vljudno se vam zahvaljujem za vaše prijazno povabilo na prireditev ob dnevu izgnancev.

Obenem pa moram izraziti svoje iskreno obžalovanje, da se srečanja zaradi že predhodno dogovorjenih delovnih obveznosti, kljub najboljši volji, žal ne bom utegnil udeležiti.

Občina Sevnica že vrsto let v okviru svojih finančnih možnosti podpira vaše delovanje, med drugim pri obnovi zbirnega taborišča v Brestanici. Tudi v prihodnje bom v okviru svojih pristojnosti v Državnem zboru RS podpiral vaša prizadevanja za dokončno popravilo krivic izgnancem v R Sloveniji.

Dovolite mi, da ob tej priložnosti vam in vsem prisotnim čestitam ob dnevu slovenskih izgnancev in beguncev ter vam zaželim prijetno druženje ob spremljanju izbranega kulturnega programa.

Z odličnim spoštovanjem,

Kristijan Janc, župan Občine Sevnica

Predstavniki KO DIS ljubljanskega območja na sestanku pri predsednici DIS o pripravah na prireditve ob dnevu izgnancev (19. 5. 2008). (Foto: I. Žn.)

. Iz dejavnosti Društva izgnancev Slovenije .

Razstava DIS o izgonu Slovencev

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je rekla Cirilu Zlobcu: »Jaz berem vaše pesmi, vi pa kaj preberite o izgonu Slovencev,« in mu dala svoj govor, ki ga je z veseljem spravljal v notranji žep. (Foto: A. Rupar)

V okviru prireditev ob dnevu izgnancev je bila 13. junija 2008 v Slovenj Gradcu odprta razstava DIS o izgonu Slovencev v letih 1941–1945. Razstava bo odprta do septembra 2008.

V imenu Občine Slovenj Gradec sta udeležence pozdravila prof. Jože Potočnik in ravnateljica Koroškega pokrajinskega muzeja Brigita Rajter.

Vsebinsko razstavo je predstavila predsednica DIS Ivica Žnidaršič. Na otvoritvi se je zbralo kar precej ljudi. Poleg pred-

stavnikov Društva izgnancev Slovenije so se otvoritve udeležili tudi vsi predsedniki KO DIS koroške regije.

Predsednik KO DIS Radlje ob Dravi, Mute, Ribnica na Pohorju, Vuzenica Marijan Špegelj je ob tej priložnosti predstavil tudi knjigo »Drava joče«.

Udeležence otvoritve razstave je s svojim obiskom presenetil tudi pesnik Ciril Zlobec, ki se je zelo pohvalno izrazil o razstavi Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

Iz govora Ivce Žnidaršič, predsednice DIS, ob otvoritvi razstave DIS o izgonu Slovencev v letih 1941–1945 v Slovenj Gradcu

Pozdravljam vse, ki ste si vzeli čas in pokazali pozornost do dela slovenske zgodovine, ki ne sme utoniti v pozabo.

Z razstavljenim slikovnim gradivom prikazujemo okupacijo in razkosa Slovenije ter izgon Slovencev v nemška izgnanska taborišča, ki sta jih Himmler in Hitler ustanovila v vseh pokrajinah tretjega rajha prav za izgnane Slovence. O izgnanskih taboriščih se ni nikoli govorilo, vedelo se je vse samo o koncentracijskih taboriščih.

Na razstavi je prikazan tudi izgon na Hrvaško, v Srbijo, Madžarsko in izgon koroških Slovencev ter življenje Slovencev v izgnanstvu in begunstvu ter prisilno delo. Izgnanih je bilo tudi več kot 20.000 slovenskih otrok, ki so morali skoraj 4 leta prebivati v taboriščih in bili podvrženi raznim oblikam mučenja. O izgnanskih otrocih se ni nikoli govorilo, govorilo se je le o 600 ukradenih otrocih.

V letih 1941–1942 je bilo izgnanih 63.000 Slovencev, od teh 45.000 v nemška izgnanska taborišča, 10.000 na Hrvaško, 7.500 v Srbijo, 2.500 na Madžarsko. 17.000 Slovencev je pobegnilo pred izgonom. Od več kot 80.000 izgnanih in pred izgonom pobeglih Slovencev nas je danes živih samo okrog 15.000. Po kapitulaciji Italije je bilo izgnanih v nemška taborišča tudi veliko Primorcev.

Ni pa nam uspelo prikazati oblik nasilja, ki so jih izvajali ustaši nad slovenskimi ljudmi v vaseh, ki jih je okupirala NDH. Pod to okupacijo je bilo 1000 Slovencev v slovenskih vaseh Jesenice, Obrežje, Nova vas, Slovenska vas in Čedem.

Izgon Slovencev je bil genocidno dejanje zoper človečnost in mednarodno humanitarno pravo.

Smo žive priče prvih množičnih žrtev fašizma in nacizma, ki so nas s 140

vlakovnimi transporti odpeljali na tuje kot živino, nas zaprli v izgnanska taborišča in nas imeli za sužnje.

Težko je opisati in prikazati trpljenje izgnancev, saj je v tem trpljenju izraženo več kot 80.000 človeških usod, orpanih otroštva, mladosti, pa tudi kakovosti življenja.

Težko razumemo, da v evropski zgodovini še po 67 letih izgon Slovencev in oblike genocidne politike do Slovencev med drugo svetovno vojno niso dobile primerne pozornosti in poštenega zgodovinskega zapisa, da bi mlade generacije, ki na svojih plečih niso občutile strahot vojne in ponižujočega zatiranja, razumele tisti čas in da napak ne bi ponavljali.

Pa ne gre le za nemške, italijanske, avstrijske, madžarske in hrvaške mlade generacije, tudi slovenski dijaki, študentje in mladina ne vedo veliko o izgonu Slovencev. Zato organiziramo seminarje za profesorje zgodovine, objavljamo knjige spominov in pričevanj, organiziramo pohode ob nemško-italijanski okupacijski meji. Letos bomo 21. junija organizirali prvi pohod ob nemško-NDH okupacijski meji, ker je ta del zgodovine popolnoma neznan v zgodovinskih knjigah.

Slovenski izgnanci in begunci – povezani v Društvo izgnancev Slovenije – smo del civilne družbe, ki organizirano skrbi za ohranjanje zgodovinskega spomina na naše žalostno obdobje.

V okviru teh prizadevanj je tudi današnja razstava.

Zbiranje in ohranjanje spominov o genocidni politiki do Slovencev in drugih slovanskih narodov se nam zdi pomembno zaradi ponovnih pojavov fašizma in nacizma ter drugih oblik razizma, da bi mlade generacije več vedele o zločinskosti teh sistemov.

Zato je naše društvo dalo že leta 2001 pobudo, da bi ustanovili Mednarodni odbor izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920 in 1941–1945. Začeli smo tudi že s pripravami na prvi evropski kongres izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma, ki bo v Sloveniji 6. junija 2009.

Razstavljenе fotografije smo zbrali v Društvo izgnancev Slovenije 1941 – 1945, računalniško obdelavo so naredili v Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani, grafični prenos razstavljenih predmetov na panoje pa so opravili v podjetju »Pegaz International« v Ljubljani.

Razstava obsega 21 panojev, ki so postavljeni v 7 trikotov. Na razstavi so na panojih razstavljeni tudi doslej zbrana imena okrog 2000 izgnancev, ki so umrli v izgnanstvu in begunstvu.

Na prvem panoju je prikazan prihod Nemcev in ukaz Hitlerja »Napravite mi to deželo zopet nemško«. Sledi prikaz aretacij in ustanovitve zbirnih taborišč za izgon Slovencev, posebej zbirno taborišče v Brestanici, v grajskih hlevih in konjušnjah.

Prikazan je izgon Slovencev iz Obsotelja in Posavja (100 km po dolžini in 25 km po širini – ob nemško-italijanski meji izgon vseh prebivalcev), izgon v Srbijo, Hrvaško in Bosno, na Madžarsko. Prikazan je izgon Slovencev iz avstrijske Koroške, izgnanska taborišča v Nemčiji in v izgnanskih taboriščih življenje ter prisilno delo.

S to potujočo razstavo smo želeli postaviti prisilno delo Slovencev, izgon otrok in izgnanska taborišča, da bi s tem slikovnim gradivom izpopolnili muzej slovenskih izgnancev, ki je v gradu Rajhenburg v Brestanici.

V sredo 11. junija pa smo sprejeli na sedežu Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 delegacijo Spominskega muzeja holokavsta iz Washingtona in se dogovorili za predstavitev izгона Slovencev tudi v tem muzeju.

Zahvaljujem se koroškemu pokrajinskemu muzeju, da je dal na voljo prostor za razstavo Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

Alojz Rupar, Jože Potočnik in Marijan Špegelj na razstavi DIS o izgonu Slovencev (13. 6. 2008) (Foto: I. Žn.)

Delegacija muzeja holokavsta iz Washingtona

Delegacija Spominskega muzeja holokavsta iz Washingtona (Foto: Niko Mušič)

Delegacija Spominskega muzeja holokavsta iz Washingtona se je 11. junija mudila na sedežu Društva izgnancev Slovenije. Delegacijo sta sestavljala projektni direktor Nathan Beyrak in koordinatorka za bivšo Jugoslavijo Aleksandra Cholewa - Domanagić.

Pogovor na sedežu DIS je vodila predsednica DIS Ivica Žnidaršič v sodelovanju z Albinom Pražnikarjem in Marjetto Pešec.

Na prvem sestanku so se dogovorili za predstavitev izгона Slovencev v ameriškem

muzeju holokavsta v Washingtonu. Ob ponovnem prihodu na Društvo izgnancev Slovenije v začetku oktobra letos bodo opravili razgovor z dvajsetimi izgnanci in pričevanja bodo posneta na filmski trak in jih bodo predvajali v muzeju v Ameriki. Tako v tem muzeju ne bo predstavljen samo genocid nad Judi, ampak tudi oblike nasilja in genocid nad Slovenci med drugo svetovno vojno.

. Iz dejavnosti Društva izgnancev Slovenije .

Tiskovna konferenca Društva izgnancev Slovenije

Del udeležencev na tiskovni konferenci DIS o prireditvah ob dnevu izgnancev in protestu zaradi zavrtnje zakona o socialnih transferjih v DZ. (4. 6. 2008)

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je 4. junija 2008 sklicala tiskovno konferenco o prireditvah in zborovanjih DIS ob dnevu izgnancev.

V uvodnem delu konference je predsednica DIS dejala, da dan izgnancev, 7. junija, obeležujemo kot tragičen zgodovinski dogodek, ko so okupatorji odpeljali v izgon večji transport Slovencev iz Slovenske Bistrice.

Letos je DIS v sodelovanju s Krajevnimi organizacijami pripravil tri večje prireditve in zborovanja, in sicer 9. maja na Planini pod Golico za območje Gorenjske, 5. junija v Mariboru za področje Maribora in Prekmurja, na sam dan izgnancev 7. junija pa prireditev v Ljubljani v Mostecu za ljubljansko območje, Dolenjsko, Zasavje, Posavje in druge regije.

Poleg občnih zborov Krajevnih organizacij DIS, na katere množično prihajajo člani, so območna zborovanja in osrednja prireditve pomembne za ohranjanje

zgodovinskih dejstev in opozarjanje na položaj žrtev vojnega nasilja.

Na tiskovni konferenci je predsednica DIS dejala, da ob letošnjem dnevu izgnancev izražamo ogorčenje, ker je Državni zbor že drugič zavrnil predlog zakona, ki ga je vložila poslanska skupina DeSUS, da bi se renta po zakonu o žrtvah vojnega nasilja usklajevala tako kot pokojnine in da bi se odmrznile tudi druge socialne in pokojninske pravice.

DIS je tudi proti enkratnim draginjskim dodatkom.

Na tiskovni konferenci je predsednica opozorila tudi na odprta vprašanja povrnitve gmotne škode in javno polemiko v zvezi s predlogom zakona o gmotni škodi. Dejala je, da smo v Društvu izgnancev Slovenije razočarani, da so proti zakonu predvsem tisti, ki jih je naše društvo desetletje seznanjalo z vsemi podatki o vojni škodi.

P. R.

Prvi spominski pohod ob nemško-hrvaški (NDH) okupacijski meji

Vse slovenske sosednje države so ob zasedbi Slovenije leta 1941 okupirale del Slovenije. Med njimi je bila tudi Hrvaška, tedanja NDH. Okupirali so naselja Jesenice, Obrežje, Nova vas, Perišče, Slovensko vas, Zidanice in Čedem ter del neposeljenega ozemlja vse do Blatnice.

KO DIS Velika Dolina je 21. junija letos organizirala pohod ob okupacijski meji. Zbrali smo se pri Osnovni šoli v Veliki Dolini, kjer so v prostorih šole pripravili razstavo o okupiranem ozemlju. Razstavljenih je bila vrsta zemljevidov iz časa okupacije ter drugega spominskega gradiva.

Pohodniki ob nemško-hrvaški (NDH) okupacijski meji (21. 6. 2008)

Startali smo v Novi vasi. Prijazni domačini so nas pogostili že na samem startu, kjer sta nas pozdravila tudi predstavnik KS Jesenice in s strani organizatorja Mirko Žibret, predsednik Krajevne organizacije DIS Velika Dolina.

Po skrbno pripravljeni, označeni in očiščeni poti nas je mimo še ohranjenega mejnega kamna vodil Mihael Sklec, podpredsednik KO DIS Velika Dolina. Po gozdu in jasad nas je pot vodila nad dolino Bregane mimo vasi in zaselkov Rajec, Perišče, Brezje, kjer so nas pri zidanici prijazno z domačimi dobrotami pogostile in odžejale brezjanske žene in dekleta.

Pot nas je vodila naprej mimo Vogrinc, Bogovih sel, Ponikev in Žakovca do pobočja Pisanka, kjer so še ohranjeni temelji nemške opazovalnice.

Na kraju je bila krajša slovesnost, kjer sta na enem od temeljev opazovalnice

odkrila spominsko ploščo Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, in Mirko Žibret, predsednik KO DIS Velika Dolina. Oba sta spregovorila navzočim pohodnikom in drugim gostom o pomenu pohodov in ohranjanja spomina na čase in dogodke genocida, ki so ga okupatorji izvajali nad slovenskim narodom.

Po slovesnosti smo se zbrali ob bližnjem ribniku Sodič. Na krajši slovesnosti je poleg drugih spregovorila in podelila priznanja Društva izgnancev Slovenije zaslužnim posameznikom predsednica Ivica Žnidaršič, nadaljevali pa s prijetnim druženjem.

Pohoda se je udeležilo 72 pohodnikov, med njimi je bila tudi številčna skupina članov iz KO DIS Zagreb.

Janez Komljanec

Odkritje plošče na ostanku dela mejne opazovalnice na nemško-hrvaški (NDH) okupacijski meji

Ploščo na ostankih mejne opazovalnice sta odkrila Marjan Žibert, predsednik KO DIS Velika Dolina, in Ivica Žnidaršič, predsednica DIS. (Foto: Aleksander Gajski)

Vsodelovanju z Društvom izgnancev Slovenije 1941–1945 je pripravila Krajevna organizacija DIS Velika Dolina prvi pohod ob nemško-hrvaški okupacijski meji med drugo svetovno vojno.

Pohod je bil v soboto 21. junija 2008. Zbor pohodnikov se je zbral ob 10. uri pri Osnovni šoli v Veliki Dolini.

Pohod je potekal od 11. ure po vaseh: Nova vas, Rajce, Perišče, Brezje, Ponike, Pisanke.

Ob 14.30 uri je bil pri ostankih mestne opazovalnice pri »Piramidah« prireditev ob odkritju plošče, na kateri piše: »**Tukaj, na slovenskem ozemlju, je potekala v letih 1941-1945 nemško-hrvaška (NDH) okupacijska meja.**«

V slovenski novejši zgodovini ni ničesar zapisanega o četrtem okupatorju Slovenije med drugo svetovno vojno, to je o okupaciji dela slovenskega ozemlja s strani Hrvaške, tedanje NDH, ki je bila zaveznica Hitlerjeve Nemčije.

Pred odkritjem plošče je Marjan Žibert, predsednik KO DIS, dejal: »Hvala vsem, ki ste danes z nami, še posebej pohodnikom na prvem spominskem pohodu po okupacijski meji, s katero sta si slovensko ozemlje delila Hitler in Pavelić. Žal je politika po vojni to dejstvo najbrž nalašč prikrila pred širšo javnostjo, zanj ni vedela niti stroka, zgodovinarji. Zaradi vsega tega smo radi sprejeli pobudo o tem pohodu, kot ga imamo danes, in prepričan sem, da bo postal tradicija. Kamen, na katerega

postavljamo spominsko ploščo naj bo današnjim in bodočim generacijam v spomin in opomin.

Nato sta s predsednico DIS odkrila ploščo. Pod NDH okupacijo je bilo v okupiranih vaseh Jesenice, Obrežje, Nova vas, Slovenska vas in Čedem več kot 1000 Slovencev.

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je v sodelovanju s Krajevno organizacijo DIS Velike Dolina zbralo že precej podatkov o nasilju nad Slovenci na okupiranem slovenskem ozemlju s strani NDH.

Naj navedem samo en primer. V vasi Planina na Gorjancih so ustaši 14. septembra 1942 zverinsko umorili 26 moških, 15. septembra 1942 so pobili še 9 moških, ki jih niso našli prejšnji dan doma. Ali si lahko predstavljate, kaj pomeni v eni vasi v dveh dneh pobiti 35 očetov in sinov?

Ni razlogov, da se ta del zgodovine ne bi omenjal in v raznih pogajanjih s Hrvaško. Potrebno bi bilo državne organe Hrvaške, kot naslednice NDH opozoriti na njihova grozodejstva in poravnavo vojne škode Slovincem.

Na zaključni prireditvi je predsednica DIS podelila zahvalni listini krajevni organizaciji DIS in Krajevni skupnosti Velika Dolina ter posebej Marjanu Žibertu predsedniku KO DIS Velika Dolina.

Udeležence pohoda sta pozdravila tudi Janez Komljanec podpredsednik DIS in župan Občine Brežice g. Molan.

I. Žn.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor in izlet KO DIS Murska Sobota

Na občnem zboru KO DIS Murska Sobota je bila dobra udeležba članov.

V petek 18. aprila 2008 smo se zbrali na rednem občnem zboru člani KO DIS Murska Sobota. Prisotnih je bilo 35 članov od 53. Od vabljenih sta se zbora udeležila podpredsednik DIS **Jože Križančič** in predsednik KO ZB Murska Sobota **Stefan Žekš**. Opravičil se je poslanec Državnega zbora gospod **Mitja Slavinec**. Žal pa se nekateri predstavniki Mestne občine Murska Sobota na naša vabila ne odzovejo.

Po pozdravnem nagovoru predsednice KO DIS Murska Sobota **Jožice Maršik** in izvolitvi organov zbora je predsednica poročala o delu in aktivnostih članov KO DIS. Na zboru je **Pavla Brunec** poročala o blagajniškem poslovanju in programu za tekoče leto. Program in finančni načrt so člani zbora potrdili.

Jože Križančič je prisotnim pojasnil prizadevanja in aktivnosti v zvezi s pripravo osnutka zakona o poplačilu vojne škode fizičnim osebam. Podatki o ocenjeni vojni škodi se nahajajo v arhivih, objavljeni pa so tudi v knjigi Nekaj o vojni škodi in pravicah. Smo v volilnem letu in člani DIS

naj premislijo in volijo tiste, ki se bodo v parlamentu zavzemali tudi za uveljavitev naših pravic.

Na občnem zboru je bil predstavljen program ekskurzije, ki smo ga uresničili 20. maja 2008. Ekskurzija na Celjsko je bila skrbno pripravljena. V Mozirskem gaju smo se sprehodili med lepo urejenimi nasadi cvetja, zelišč in dreves. Občudovali smo eksponate naše kulturne dediščine, ki jih skrbno zbirajo in vključujejo v ta prostor. V Šempetru smo si ogledali rimsko nekropolo. Strokovna razlaga je bila izredno zanimiva. Ogled razvalin Celjskega gradu nas je prepričal, da ga počasi, vendar skrbno obnavljajo. Zgodovina grofov Celjskih nam je bila predstavljena podrobno z vsemi povezavami v tistem času. Tudi mesto Celje, s središčem, posvečenim pešcem, in zanimivo razlago ob glavnih znamenitostih nas je navdušilo.

Kljub dežju in hladnemu vremenu smo se vračali zadovoljni zaradi druženja in obogatitvi z novimi znanji in spoznanji.

Anica Veberič

Občni zbor KO DIS Raka

Redni letni občni zbor Krajevne organizacije DIS Raka smo imeli 10. maja 2008 v dvorani gostišča Tratnik.

Pred pričetkom zbora so nam pevke izgnanke in upokojenke z Rake lepo zapele pesem »Oh kako je dolga dolga pot.«

Predsednica je pozdravila vse navzoče izgnance in begunce ter goste, med njimi mag. **Franca Žnidaršiča**, poslanca DZ in vodjo poslanske skupine DESUS. Sprejeli smo ga z velikim aplavzom. Srečanja so se udeležili tudi članica KO DIS **Zdenka Kaplan**, **Silva Marjetič**, predsednica KO DIS Bučka, in drugi predstavniki.

Občni zbor je potekal po običajnem programu. Izvolili smo delovno predsedstvo,

ki ga je vodil **Marjan Molan**. Predsednica je pripravila izčrpno poročilo o preteklem letu. S trenutkom tišine smo se poklonili in spomnili svojih umrlih članov. Zatem smo zaprosili poslanca mag. **Franca Žnidaršiča**, naj nam pove, kako poteka sprejemanje zakona o vojni škodi in socialnih pravicah.

Poslanec v državnem zboru in vodja poslanske skupine DESUS mag. **Franc Žnidaršič** je v svojem nagovoru povedal veliko zanimivega in spodbudnega za pravice izgnancev in beguncev, ki želijo in pričakujejo od naše vlade, da bo poravnala krivice izgnancem, ki smo jih pretrpeli med drugo svetovno vojno v nemških taboriščih. Hvala vam za vse, gospod poslanec!

Del udeležencev na občnem zboru KO DIS Raka (10. 5. 2008) (Foto: Z. Kaplan)

Iznanci in begunci upamo, da boste še naprej ostali v državnem zboru kot poslanec. Z vašo pomočjo se bojo mogoče še drugi poslanci odločili in razumeli, da smo slovenski izgnanci med drugo svetovno vojno izgubili vse premoženje in hudo trpeli po nemških taboriščih.

Na našem zborovanju je govorila tudi **Zdenka Kaplan**, predsednica komisije za stike s kraji izgnanstva. Vedno se zavzema za to, da se ohranjajo grobovi slovenskih izgnancev, ki so pomrli med izgnanstvom po nemških taboriščih.

Iznanci in begunci iz DIS Raka se vedno v velikem številu udeležujemo občnih zborov. Veliko jih je pa tudi starejših in bolnih, ki se tega srečanja ne morejo več udeležiti.

Na vsakem srečanju izgnancev, naj bodo to občni zbori ali srečanje na dan izgnancev, 7. juniju, iz vse Slovenije, vedno opažam, da smo zbrani izgnanci in begunci še vedno zagrenjeni in polni bolečih spominov. Na obrazu vidiš, da se je preteklost zapisala v dušo in srce marsikomu za vse življenje, nista še minila strah in trepet po nemških taboriščih, nasprotno, ostala sta za vse dni.

S solzami v očeh si podajamo roke, saj solza vse pove. V spomin na trpljenje in gorje iz taboriščnih dni združeni smo vsi, kot takrat, v bolečini in v eni družini.

A. Ž.

Poslanec DZ mag. **Franc Žnidaršič** je govoril in odgovarjal na vprašanja članov DIS na občnem zboru na Raki pri Krškem (10. 5. 2008).

Iz poročila predsednice KO DIS Raka

Krajevni organizaciji DIS Raka je včlanjenih 204 izgnancev in beguncev in podpornih članov. Od lanskega občnega zbora do danes pa je umrlo 9 članov. Na Vestnik DIS je naročenih 150 naših članov. Zelo koristno je, da ima Vestnik DIS vsak član, razen če sta po dva člana v družini. V Vestniku DIS boste dobili tudi vse informacije o pravicah in o prizadevanjih Društva izgnancev Slovenije za uveljavitev vojne škode za premoženje in uničeno nepremično premoženje med drugo svetovno vojno. V Vestniku DIS so bile in bodo tudi v prihodnje objavljene vse pobude, ki jih v našo korist v Državnem zboru postavlja član DIS – vodja poslanske skupine DeSUS, mag. **Franc Žnidaršič**.

O tem, kako bo z zakonom o gmotni škodi, pa je govoril sam poslanec mag. **Franc Žnidaršič**. Ali bo zakon o gmotni škodi sprejet, bo odvisno od tega, kakšen bo sestav novega državnega zbora, ki ga bomo septembra letos izvolili. Zato razmislite, komu oziroma kateri stranki boste dali svoj glas.

Do volitev v Državni zbor bo kar nekaj prireditev DIS, na katerih bodo postavljene zahteve po sprejetju zakona o gmotni škodi in čimprejšnjem sprejemu zakona, po katerem nam bi rento povišali enako kot pokojnine. Čakamo tudi, da bi bilo uveljavljeno določilo, da bi pravice uveljavili tudi otroci, rojeni po 15. februarju 1945.

Na Raki je nekaj tistih, ki so bili rojeni po 15. februarju 1945, pa niso mogli uveljaviti pravic, ker nasilje nad njimi ni trajalo 3 mesece.

Predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** nam je poslala podatke, kje se nahajajo popisnice o vojni škodi. Pri KO DIS boste lahko dobili te informacije in obrazec, s katerim boste zaprosili arhive za fotokopije popisa vojne škode, ki so ga za komisije o vojni škodi leta 1945 in 1946 naredili naši starši. Informacije bodo pri KO DIS dobili samo člani DIS.

Iz Društva izgnancev Slovenije so nam poslali tudi osnutek predloga zakona o gmotni škodi, ki določa roke za uveljavljanje vojne škode in višino vojne škode. Predvideno je, da bi izplačali za 100 takratnih dinarjev 2,609 evra. Društvo je predlagalo povišanje tega zneska.

Predsednica KO DIS Raka Anica Žabkar se je po govoru mag. Francu Žnidaršiču, vodji poslanske skupine Desus, lepo zahvalila in med drugim rekla:

»Prisrčna hvala, da ste se odzvali in prišli na naš občni zbor na Rako. Povedali ste nam veliko zanimivega in nam izgnancem veliko pomagali pri uveljavljanju pravic, ki jih že imamo. Večkrat vas slišimo tudi v državnem zboru in na televiziji, kako z vašim znanjem in sposobnostjo vztrajate še naprej, da smo izgnanci priznani kot žrtve vojnega nasilja.

Ker ste bili tudi vi izganec in ste tudi sami veliko pretrpeli po nemških taboriščih, delite z nami bolečino in trpljenje slovenskega naroda in nas vseh izgnancev in beguncev. Tudi mi izgnanci in begunci na Raki smo veseli in ponosni na Vas, da imamo tako dobrega in sposobnega poslanca v državnem zboru, saj vemo, da se vedno oglašate in nas podpirate pri zakonih za uveljavljanje naših pravic izgnancev in beguncev.

Želimo Vam še veliko trdnega zdravja in uspehov še naprej. Hvala za vse!«

Zahvalila se je tudi Zdenki Kaplan, da se je udeležila občnega zbora na Raki. Ve se, da veliko pomaga pri Društvu izgnancev Slovenije tudi v Ljubljani in da je tudi predsednica komisije za stike s kraji izgnanstva. Tudi veliko nemških taborišč smo izgnanci že obiskali, kar nam vedno omogoča prav **Zdenka Kaplan**, ki vodi programe izletov v kraje izgnanstva.

Anica Žabkar

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

V pričakovanju zakona o povračilu premoženjske škode

Predstavniki DIS Marijan Špegelj, Ivica Žnidaršič in Marjan Kostevc z županjo Marijo Sgerm ter županoma Borisom Kraljem in Alanom Bukovnikom na občnem zboru KO DIS Ribnica na Pohorju

V bivši radeljski občini so Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 ustanovili 27. marca 1993 in ga leta 2000 preimenovali v KO DIS 1941–1945 občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica. Danes šteje društvo 86 članov, status žrtve vojnega nasilja pa ima 65 članov. S področja teh občin je bilo od 1941. do 1945. leta nasilno izgnanih nad 200 Slovencev. Preko zbirnega centra v mariborski meljski vojašnici so bili odpeljani v številna taborišča po Evropi.

Na letošnjem občnem zboru KO DIS, ki je bil 14. maja v Ribnici na Pohorju, so se spomnili prehojene poti od ustanovitve naprej. Predsednik Marijan Špegelj, rojen leta 1942 v izgnanstvu, je v svojem poročilu omenil, da se je v petnajstih letih delovanja »za nas izgnance, begunce, ukradene otroke ... veliko storilo: od priznanja države, v kateri smo si pridobili status žrtve vojnega nasilja do drugih pravic in prav je, da jih omenimo na našem občnem zboru. Te pravice so: mesečna renta, enkratno plačilo nematerialne škode, plačilo dodatnega zdravstvenega zavarovanja s strani države, klimatsko zdravljenje in še kaj ...«

Občnega zbora se je udeležila predsednica DIS Ivica Žnidaršič, ki je med drugim poudarila, da nasprotniki zakona govorijo o revščini, pri tem pa prezrejo, da so slovenski izgnanci in begunci najrevnejši del slovenskega prebivalstva. Sramota je bila že to, da so nas kot žrtve nacizma in fašizma priznali šele leta 1995, je znova poudarila prizadevna predsednica.

Nato je Ivica Žnidaršič predstavila podatke o vojni škodi, ki so jo povzročile agresorske države, prav tako pa navedla tudi podatke, kaj je bilo SFRJ povrnjeno kot vojna

škoda, in nenazadnje povedala nekaj o tem, kaj lahko članstvo pričakuje kot povrnitev za prizadeto škodo tako na premičnem kot nepremičnem premoženju. Ne veliko, pa vendar bo odvisno od tega, koliko škode so posamezniki prijavi ob popisu od leta 1945 naprej. »Pravico imamo zahtevati svoj dolg, saj je Slovenija širokogrudno vračala premoženje tudi drugim,« je znova poudarila Ivica Žnidaršič.

Predsednica je izrazila zadovoljstvo nad sodelovanjem z ribniško županjo Marijo Sgerm, ki je bila tokratna gostiteljica občnega zbora, ter ostalimi štirimi župani občin Muta, Podvelka, Radlje in Vuzenica. Pričakuje, da bo tudi Ribnica podpisala pismo o nameri podpore za obnovo taborišča v Brestanici.

Najpomembnejše sporočilo z občnega zbora DIS 1941–1945 občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica je sklep o podpisu peticije, s katero podpisniki zahtevajo, da slovenska vlada, državni parlament in politične stranke storijo vse, da bo zakon o povračilu premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne sprejet čimprej v tem mandatnem obdobju. To zahtevo so podpisali vsi prisotni na občnem zboru in podprli tudi prisotni župani Marija Sgerm, Alan Bukovnik in Boris Kralj.

Po podelitvi pohvale Stanku Šlaherju iz Lehna in priznanj Marku Rutarju iz Radelj ob Dravi in Marijanu Špeglju z Mute so srečanje sklenili z zakusko in kramljanjem. Oživel so bridki spomini, ki so zarisali globoke rane.

Hinko Jerčič

Občni zbor KO DIS Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica je bil letos v Občini Ribnica na Pohorju (14. 5. 2008)

Občni zbor članov KO DIS Artiče

V soboto 10. maja 2008 smo se zbrali člani KO DIS Artiče na rednem letnem občnem zboru v Prosvetnem domu v Artičah. MePZ KUD Oton Župančič Artiče je začel občni zbor s pesmijo Oh kako je dolga pot. Predsednik KO DIS **Karl Levak** je nato pozdravil vse prisotne člane, svojce, goste in nastopajoče ter jim zaželel prijetno počutje. V spomin na 14 članov, umrlih v preteklem letu, med njimi sta bila tudi naš tajnik UO Franc Glogovšek in član UO Drago Kos, je predlagal minuto molka. Kulturni program so nadaljevali učenci OŠ Artiče in predstavnik literarnega krožka Žarek Brežice Drago Pirman.

Zbora so se udeležili podpredsednik DIS Jože Križančič in predsednica KO DIS Čatež ob Savi Jožica Stezinar, predsedniki ali predstavniki KO DIS Bizeljsko, KO DIS Cerklje ob Krki, KO DIS Globoko, KO DIS Kapele, KO DIS Zagreb, predsednik sveta KS Artiče, ravnateljica OŠ Artiče, predsednica RK KS Artiče in predsednica Društva kmečkih žena Artiče. Predsednik KO DIS je poročal o dosedanjem delu in nalogah v prihodnjem letu. Posebej je poudaril, kako pomembno je, da smo čim bolj povezani in združeni v našem društvu, ker bomo le tako lažje varovali že pridobljene pravice. Zato želimo povečati, pomladiti KO DIS Artiče in ponovno prosimo vse naše člane, da poskušajo pridobiti svoje otroke, svojce, sorodnike in prijatelje, da se včlanijo v našo

organizacijo, saj dobro sodelujemo z DIS in si skupnimi močmi prizadevamo, da bi v DZ sprejeli predlog zakona o povračilu premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne. Trenutno obdobje nam ni naklonjeno v zvezi s sprejetjem zakona o povračilu materialne vojne škode. Ravno sedaj je postalo zelo aktualno vprašanje uveljavljanja teh pravic. Radi bi vključili tudi pravne osebe. Temu odločno nasprotujemo, kajti kulturne ustanove, vrtci, šole, zdravstveni domovi, gasilski domovi, župnišča, cerkve itd. so bili obnovljeni in zgrajeni s samopriskrbi nas davkoplačevalcev.

Pred nami so volitve v Državni zbor. Vsak bo volil v skladu z ustavo svobodno po svoji presoji. Morali se bomo spomniti, kdo je za nas v preteklih letih že kaj naredil in kdo se bo tudi v prihodnje boril, da Slovenija ostane socialna država. Čim več bomo imeli v DZ takih poslancev, ki bodo sposobni in pripravljeni reševati naše probleme in zahteve, tem večja je verjetnost za uspeh pri sprejemanju zakona o povračilu gnotne škode.

Skupno delovno druženje je pozdravil podpredsednik Jože Križančič in veliko povedal o predlogu zakona, ki naj bi ga sprejeli v DZ. Prisotne so pozdravili tudi Milka Petan, Rok Kržan, Anton Požar, Slobodan Ivanovič in Zofka Godec Kos. Podpredsednik DIS Jože Križančič je podelil priznanje predsedniku KO DIS Artiče.

Karl Levak

Na občnem zboru KO DIS Artiče. Od leve proti desni: Jožica Stezinar, Karl Levak in Jože Križančič. (10. 5. 2008)

Srečanje izgnancev KO DIS Kamnik

Rednega letnega srečanja, ki je bilo letos 31. maja bolj kulturno obarvano, so se udeležili tudi gostje. Župan Kamnika **Anton Tone Smolnikar** je v uvodnem nagovoru pozdravil udeležence, **Zdenka Travnika Čebašek**, varuhinja človekovih pravic, pa je v govoru opozorila na vedno več kršitev človekovih pravic. Poleg podžupana **Braneta Golubiča** sta se vabilu odzvali tudi predstavnica Uprave enote Kamnik **Bogdana Ravnik - Muratovič** ter predsednica kamniškega SD mag. **Julijana Bizjak - Mlakar**. Kulturni program je bil pester.

Predice so zapele izbor ljudskih pesmi, med katerimi ni manjkala himna izgnancev »Oh, kako je dolga pot«.

Učenci OŠ Toma Brejca so pripravili glasbeno-recitacijski program. Vrhunec

dopoldneva pa je bil nedvomno Adi Smolar, znani slovenski kantavtor, ki se je s svojimi besedili in vmesnimi nagovori zasidral v srca udeležencev srečanja.

Program je zaključila Folklorna skupina Društva upokojencev Kamnik z vmesnim recitalom.

Srečanja se je udeležilo več kot sto članov društva, v glavnem prič tedanjih dogodkov. Prav je, da se spomnimo tedanjih dogodkov. Prav je, da se spomnimo na medvojno trpljenje, na preživeta leta v taboriščih v daljni Nemčiji.

Druženje je potekalo v Kulturnem Domu Kamnik in se je odvijalo v popoldanskem času.

Stanislava Završnik,
predsednica KO DIS Kamnik

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Srečanje članov KO DIS Litija

KO DIS Litija je 5. maja 2008 organiziral letno srečanje članstva v gostišču »Kovač« v Litiji. Kljub slabemu vremenu se je srečanja udeležilo 92 članov društva. Prišli so tudi predstavniki sosednjih društev izgnancev.

Pozdravnemu govoru predsednika KO DIS Litija **Vinka Gabršeka**, ki je vsem prisotnim zaželel prijetno druženje, je sledil krajši kulturni program. Dijaki Gimnazije Litija so izvedli nekaj glasbenih točk, članica društva ga. Mira je recitirala pesem Otona Župančiča.

V nadaljevanju srečanja je Vinko Gabršek člane informiral o aktivnostih Društva izgnancev Slovenije in njegove predsednice Ivice Žnidaršič pri pripravi

predloga osnutka zakona o povračilu premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne. Krajšo obrazložitev predloga osnutka s poudarki na bistvenih členih je podal **Jože Gorenc**. Povedal je tudi, da si tisti člani, ki jih pripravljene predlog osnutka zakona bolj zanima, lahko osnutek preberejo na internetu.

Vinko Gabršek je člane seznanil s podrobnejšim programom dvodnevne izleta v Avstrijo, v Passau, in Nemčijo, kjer si bodo člani društva ogledali tudi taborišče. Za izlet, ki ga društvo organizira 11. in 12. junija 2008, se je prijavilo za en avtobus udeležencev.

Vinko Gabršek

Utrinki z občnega zbora KO DIS Maribor Tabor

Del udeležencev na občnem zboru KO DIS Maribor Tabor

V začetku maja je Krajevna organizacija DIS Maribor Tabor imela svoj letni občni zbor, kateremu so poleg članov in članic prisostvovali še gostje. V svojem govoru je predsednica v uvodu poročala o obsežnem delu DIS. Predvsem je poudarila dejavnosti društva: organizacijsko, pomoč starejšim, ohranjanje zgodovinskega spomina, muzejsko, nadaljevanje notranje obnove hlevov, mednarodna dejavnost, sodelovanje s sorodnimi društvi v Evropi in pripravo na evropski kongres žrtev fašizma in nacizma ter mnogo drugih. Največja pozornost pa je bila posvečena prizadevanjem društva, posebej predsednice Ivice Žnidaršič, za reševanje vprašanja povrnitve gmotne vojne škode. Član Izvršnega odbora in koordinator mariborskih KO DIS je pozneje obširno razložil navzočim ves postopek in probleme, ki

nastajajo ob predložitvi predloga Zakona o povračilu premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne.

V nadaljevanju občnega zbora pa je bilo več povedanega o uspešnem delu Krajevnih organizacij, ki je skoraj v celoti izpolnila svoj program dela in tudi usmeritve za naprej. Še vedno bomo največjo skrb posvečali svojemu članstvu, predvsem starejšim in bolnim, ohranjali in poudarjali zgodovinski spomin na leta izgnanstva ter terjali še preostalo popravilo krivic. Veseli smo bili pohval za organizirane izlete, ki nas za en dan združijo v veseli družbi.

Na kraju je predsednica Majda Cvetanovski pohvalila članice in člane odbora za njihovo uspešno in aktivno delo v odboru.

Majda Cvetanovski

Občni zbor KO DIS Slovenj Gradec

Krajevna organizacija DIS Slovenj Gradec je imela dne 20. maja 2008 v Domu upokojeencev Slovenj Gradec občni zbor. Otvoril ga je predsednik Odbora KO DIS Nikolaj Stani, pozdravil navzoče in zaprosil za minuto molka za umrle člane v počastitev njihovega spomina.

Po uvodnem delu smo izvolili organe občnega zbora, delo je nadaljeval predsednik delovnega predsedstva Janez Komljanec in predal besedo predsedniku Odbora KO DIS, ki je podal poročilo odbora in finančno poročilo odbora in finančnega poročila za leto 2007.

Delovni predsednik Janez Komljanec je prisotne člane seznanil z vsemi aktivnostmi in delom, ki je bistvenega pomena za našo organizacijo, posebno o pohodih ob okupatorskih mejah, prireditvah ob dnevu

izgnancev 5. junija v Mariboru in 7. junija v Ljubljani, zakonu o vojni škodi, o prvem evropskem kongresu izgnancev, ki bo na pobudo DIS 6. 6. 2009 v Sloveniji, Zakonu o socialnih transferjih in usklajevanju mesečne rente za žrtve vojnega nasilja ter o potujoči razstavi izgnancev, ki bo meseca junija v Slovenj Gradcu.

Predsednik KO DIS je prisotne seznanil z gradivom za uveljavitev materialne škode, nastale med II. svetovno vojno, ki so ga dobili od DIS. Predsednici Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Ivici Žnidaršič in sodelavcem se lepo zahvaljujemo za predano in nesebično delo pri uveljavljanju upravičenih pravic in zahtev vseh žrtev vojnega nasilja.

*Nikolaj Stani,
KO DIS Slovenj Gradec*

Člani KO DIS Kočevje razvili prapor

Delovno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Kočevje (15. 5. 2008)

Zbor KO DIS Kočevje je bil dne 15. 5. 2008 v prostorih Društva upokojeencev. Na povabilo so se odzvali tudi članica IO DIS Zdenka Kaplan, župan Občine Kočevje in poslanec DZ Janko Veber, predstavnik ZB Kočevje Franci Korelc, predstavnik UE Kočevje in predsednik DU Kočevje Feliks Žagar.

Nekaj utrinkov iz poročila predsednice KO DIS Kočevje: »Čas neusmiljeno teče in tudi nam ne prizanaša. Čedalje manj nas je in ne moremo verjeti, da je preteklo že 67 let, odkar so nas izgnali iz naših domov v tujino, veliko jih je pa tudi prebегnilo iz domov v gozdove ali kam drugam pred sovražnikom. A po toliko letih še živeti trpini ne vemo, ali bomo sploh dočakali poplačilo gmotne škode, narejene na našem imetju. Verjetno ni dovolj za mlajše generacije, da so naši ljudje trpeli v izgnanstvu in begunstvu, bili ob življenju, ob otroštvo, mladost, dostojanstvo, tako rekoč ob vse. Zahtevamo samo, da se nam prizna in plača krivica, za katero nismo bili sami krivi in odgovorni. Zato s tega zbora apeliramo na vlado RS, da predlog zakona o gmotni škodi sprejme še v tem mandatu.

V nadaljevanju naj z veseljem povem, da smo člani KO DIS Kočevje na pobudo DIS in župana občine Kočevje Janka

Vebra začeli akcijo zbiranja prispevkov za prapor DIS, katerega smo danes tudi razvili. Sodelovali smo tudi pri zbiranju člankov - spominov za knjigo Spomini II, v kateri imamo 16 pričevanj med žalostnimi zgodbami z ostalimi sotrpini. En izvod spominov II smo podarili Knjižnici v Kočevju. Vsako leto organiziramo udeležbo z avtobusom na proslavo ob dnevu izgnancev, kakor tudi jesenski izlet, na katerem se nam pridružijo pevke, župan in prijatelji, tako da se imamo lepo.

V prihodnje bomo s pozornostjo spremljali, kako bo potekalo usklajevanje zakona o poravnavi gmotne škode, kakor tudi pridobivanje novih članov. Ta odbor DIS je bil izbran pred štirimi leti, zato smo ga na zboru razrešili in predlagali ter izvolili nov odbor. Z nekaj spremembami je bilo potrjeno novo – staro vodstvo. Trudili se bomo, da bomo upravičili zaupanje naših članov. Podeljene so bile tudi pohvale za dolgoletno sodelovanje UE Kočevje, pevski skupini Odmev ter ZB Kočevje. Zahvaljujemo pa se tudi Društvu upokojeencev za dvorano, v kateri imamo ta zbor.

*Veronika Kljun,
predsednica KO DIS Kočevje*

Del udeležencev na občnem zboru KO DIS Kočevje (15. 5. 2008)

Foto: Z. Kaplan

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Kapele

Predsednik KO DIS Kapele Franc Volčanj in dosednji tajnik Avgust Šetine

Člani KO DIS Kapele smo imeli letno konferenco, katere se je udeležilo 58 članov, predsednica DIS Ivica Žnidaršič, podpredsednik

Jože Križančič in številni zastopniki sosednjih KO naše občine Brežice. Pregledali smo v minulem letu opravljeno delo. Poudarek smo dali petnajstletnici društva in se spomnili časov ustanovitve krajevnega odbora (takrat vpisanih 258 članov v KO Kapele) in iskreno zahvalili vsem, ki so prispevali k našemu aktivnemu delu. Ugotovili smo, da vodstvo, kateremu predseduje Franc Volčanj, z manjšimi spremembami deluje še danes. Zahvalili smo se Avgustu Šetincu za petnajstletno vzorno opravljanje tajniških del, slednje je iz utemeljenih razlogov predal Vranetičevi, ob tem pa smo izvolili še podpredsednika KO Kapele Antona Požarja. Pri zastavljenih nalogah smo si zadali, da se tudi v letu 2008 tradicionalno udeležimo srečanja izgnancev Slovenije, obiščemo in ob novem letu obdarimo svoje člane, bivajoče v domovih starejših občanov, člane ob okroglih življenjskih jubilejih, obeležimo obletnice spomina na izgnance s spominsko sveto mašo in ob srečanju prižgemo svečke pri spominski plošči izgnancev v Kapelah in opravimo vse potrebne letne aktivnosti. Po uradnem delu pa smo ob domačem harmonikarju preživeli prijetno popoldne.

Milena Vranetič

Obisk v taborišču Sárvár

Pokopališče in plošči z imeni slovenskih in vojvodinskih izgnancev v madžarskem mestu Sárvár

Sárvár, slovenskih izgnancev in njihovih otrok grob. Da se to ne bi pozabilo, se je Občina Lendava dogovorila s pokrajinsko oblastjo Vojvodine in mestom Sárvár, da bodo obnovili grobove, v katerih ležijo tudi slovenski izgnanci iz druge svetovne vojne 1941–1945, večina iz okolice Lendave.

Arhitekt je izbral lep način pomnika za vsakega posameznika, v obliki križa z imenom.

Dne 15. 5. 2008 je bilo to obnovljeno polje miru odprto za ogled in poklonitev z veličastno slovesnostjo. Te slovesnosti so se udeležili tudi člani KO DIS Pince-Marof-Petiševci in Jože Križančič, podpredsednik Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

Ob kulturnem programu so se zvrstili govorniki treh narodnosti. Čutile so se iskrene besede. Ti mrtvi naj povezujejo svet v pravičnosti in miru. Največja

modrost tega časa je odpuščanje znotraj naroda in med narodi. To je oblika za dobro medsebojno razumevanje. Sárvár ne bo nikoli pozabil teh žrtev, je poudaril župan tega mesta. Strpnost med narodi je edino zagotovilo za medsebojno mirno življenje.

Govornik Vojvodine: Vsako življenje, ki je tu v strašnem okolju ugasnilo, je bilo nedolžno. Zelo nam je žal.

Storimo vse, da se kaj takega ne bo nikoli več ponovilo, je dejal župan Lendave.

Z globokim spoštovanjem smo si ogledali stavbo nekdanjega taborišča, ki ima na svojih stenah na treh ploščah in ravno v tolikih jezikih zaznamovan strašni čas.

Jože Križančič,
podpredsednik DIS

Zborovanje KO DIS Podbočje

Delovno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Podbočje (Foto: I. Ž.)

Redni občni zbor KO DIS Podbočje je bil 20. maja 2008 v prostorih PGD Malo Mraševo. Od 70 članov naše organizacije se je zbora udeležilo 47 članov. Naročnikov Vestnika je 42.

Prvič se je našega občnega zbora udeležila tudi predsednica Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Ivica Žnidaršič. Kot gosta pa sta se našega zbora udeležila tudi predsednica KO DIS Čatež ob Savi Jožica Stezinar in predsednik KO Leskovec pri Krškem ter član izvršnega odbora DIS 1941–1945 Franc Žičkar.

Po izvolitvi delovnega predsedstva, katerega so sestavljali Bernarda Dabič, Alojz Levičar in Jože Kovačič, smo zbor nadaljevali po predloženem dnevnem redu.

Ker se zbora zaradi bolezni ni mogel udeležiti dosednji predsednik Jože Banič, je delovanje društva v letu 2007 na kratko predstavil tajnik Jože Kovačič. Povedal je, da so se delegati udeležili vseh sestankov, ki jih je organiziral izvršni odbor DIS 1941–1945. Ravno tako se je

udeležilo prireditve ob dnevu izgnancev 9. junija 2007 v Brestanici na gradu Rajhenberg 30 naših članov. Predsednica DIS 1941–1945 Ivica Žnidaršič je posebej pozdravila vse navzoče udeležence zbora, obrazložila prizadevanja za sprejem Zakona o poplačilu vojne škode. Povedala je tudi, kakšne težave ima z lobiranjem poslancev, da bi bili bolj razumevajoči za probleme izgnancev in beguncev.

Ker je dosednji predsednik Jože Banič zaradi bolezni zaprosil za razrešitev, smo namesto njega za predsednico izvolili Marijo Janežič.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je še podelila priznanje dosedanjemu predsedniku Jožetu Baniču, se mu zahvalila za dosedanje delo v organizaciji ter mu zaželela okrevanje. Priznanje je v njegovem imenu prevzela njegova sestra.

Zbor smo zaključili ob prigrizku in razgovoru med navzočimi.

Jože Kovačič

Letni zbor članov KO DIS Bohinj

Letošnje srečanje je bilo v gostilni Tripič na Bohinjski Bistrici 17. maja. Ocenili smo dosežke svojega enoletnega dela. Ob tem smo upoštevali smernice Društva izgnancev Slovenije in tri poudarke z našega lanskega zbora, in to:

- udeleževali se bomo prireditve, ki spominjajo na nasilna dejanja okupatorjev nad Slovenci med drugo svetovno vojno,
- tudi kot posamezniki bomo skrbeli, da izgnanstvo ne bo šlo v pozabo,
- izkazovanje pozornosti ob življenjskih jubilejih naših članov in obiski bolnih in osamelih ter morebitna pomoč, kar vse je tudi v prihodnje upravičeno in zaželeno.

Osnovne pogoje za delovanje Krajevne organizacije in s tem Društva izgnancev Slovenije izpolnjujemo dobro, članarino poberemo stoddostno, celo več, posamezniki nas podpro tudi s prostovoljnimi prispevki za delovanje krajevne organizacije. Žal so tri članice izstopile, dvema od njih smo pomagali pridobiti odškodnino za prisilno delo po avstrijskem zakonu, tretja pa je postala članica po moževi smrti.

Osipanje članstva se pri majhnih krajevnih organizacijah, kot je naša, kaže še posebej pri organizaciji obiskov prireditve, zato vabimo k sodelovanju tudi soročnike in prijatelje. Zdravstvene tegobe so za marsikoga, predvsem na daljših poteh, velika ovira.

26. aprila letos se nas je 13 članov KO in sorodnikov prvič podalo na prireditve in šesti pohod od Murca do Telč. Spoznali smo nove kraje, se seznanili s trpljenjem

izgnancev in beguncev s tega področja med 2. svetovno vojno in občutili pravičen odnos prebivalstva do že »zgodovinskih dogodkov«, kar nam je lahko za zgled.

Tudi 8. srečanja gorenjskih izgnancev na Planini pod Golico 13. maja 2008 nismo izpustili. Bila je velika prireditve z bogatim kulturnim programom in aktualnimi govorniki. Slavnostni govornik je bil mag. Franc Žnidaršič, vodja poslanske skupine DeSUS, ki smo ga pozdravili z aplavzom. Cvetoče poljane narcis so ljubiteljem narave dan polepsale. Na srečanju nas je iz Bohinja bilo 14.

Razpravo smo namenili tudi drugim vprašanjem. Tako se nismo mogli izogniti dogajanju pri usklajevanju pokojnin in rent z rastjo plač. Upali smo, da bo Državni zbor le izglasoval predlog zakona o socialnih transferjih, ki ga je vložila poslanska skupina DeSUS.

Še vedno je odprto tudi vprašanje povrnitve vojne škode. Bojimo se, da bomo izgnanci in begunci prejeli le drobiž in da bo večina denarja otekla drugam.

Županu Občine Bohinj Francu Kramarju, ki nas je v kratkem nagovoru pozdravil in nam je obljubil pomoč tudi v prihodnje, smo za sedanjost podpora KO izročili zahvalno listino Društva izgnancev Slovenije. Zahvalno listino je prevzel tudi za Občino Bohinj, katere sodelavci so pri organizaciji 7. srečanja gorenjskih izgnancev ves čas požrtvovalno sodelovali.

Jakob Medja

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Ljubljana Moste–Polje

Med gosti občnega zbora KO DIS Ljubljana Moste–Polje so bili predsednica DIS Ivica Žnidaršič, vodja poslanske skupine DeSUS mag. Franc Žnidaršič in članica IO DIS Anka Tominšek.

Člani Krajevne organizacije DIS Ljubljana Moste–Polje smo se 15. maja 2008 zbrali na občnem zboru. Veseli smo bili, da so se našemu vabilu odzvali tudi gostje: predsednica DIS Ivica Žnidaršič, vodja poslanske skupine DeSUS v Državnem zboru mag. Franc Žnidaršič, organizacijski sekretar mestne organizacije DeSUS v Ljubljani Anton Kastelic, predsednik ZZB Ljubljana Moste–Polje Polde Maček, članica IO DIS Anka Tominšek, predsednika KO Ljubljana Bežigrad in Ljubljana Vič–Rudnik, Maksimiljan Ferek in Anton Naroglav.

Predsednica KO je poročala o delu in aktivnostih KO v preteklem letu. Sledilo je blagajniško poročilo NO. Z minuto molka smo počastili spomin na naše umrle člane. Med temi, ki smo jih v preteklem letu za vedno izgubili, je tudi Ivka Gorečan, članica odbora naše KO in članica častnega razsodišča DIS. Pogrešamo jo, pogrešamo njene preudarne, tehtne, utemeljene besede, misli. Bila je naša opora in prijateljica.

Z zanimanjem smo prisluhnili besedam mag. Franca Žnidaršiča, ki se v DZ bori za ohranitev že dobljenih pravic žrtev vojnega nasilja in za povračilo vojne gmo- tne škode. Poudaril je tudi prizadevanja DeSUS-a za ohranitev javnega zdravstva

in skrb za socialno državo ter izboljšanje položaja upokoјencev. Predsednica DIS Ivica Žnidaršič nam je pojasnila aktivnosti v zvezi s pripravo osnutka Zakona o poplačilu gmo- tne škode. Podpiramo zakon, vendar se ne strinjamo, da so v njem tudi pravne osebe. Povedala je tudi, da bo junija naslednje leto v Ljubljani prvi kongres evropskih izgnancev in beguncev, ki ga je predlagal DIS. Predsednici DIS Ivici Žnidaršič smo se ponovno zahvalili za vse njeno opravljeno delo, za uresničitev in ohranitev naših pravic. V razpravi so sodelovali tudi Anton Kastelic, Anka Tominšek in Polde Maček.

Člane KO smo na koncu povabili, da se v čim večjem številu udeležijo srečanja v Mostecu 7. junija, ki ga organizirajo KO DIS iz Ljubljana in okolice. Prav tako smo jih spomnili na volitve v DZ jeseni letos. Čeprav je naše društvo nestrankarsko, je še kako pomembno, kdo se v parlamentu zavzema za nas in prepričuje druge, ki niso dovolj seznanjeni ali nočejo razumeti naše usode med 2. svetovno vojno.

Prav te volitve oziroma novoizvoljeni poslanci bodo odločali o Zakonu o materialni odškodnini. Usodo držimo v svojih rokah.

Hilda Marc

KO DIS Radeče na majskem izletu

Kot vsako leto, smo tudi letos imeli enodnevni izlet, in to na Goriško in v Vipavsko dolino. Vozili smo se na relaciji Radeče–Ljubljana–Postojna–Razdrto in prispeli v Vipavsko dolino. Vmes smo imeli postanke za kavo in drugo osvežitev.

Ob prihodu v italijansko Gorico smo si ogledali znamenitosti srednjeveškega mestnega jedra, umeščenega pod grajsko naselje. Ogledali smo si trg Cavour, palačo deželnihi stanov, mestno hišo, palačo Lantieri in stolno cerkev sv. Ignacija. Povzpeli smo se na stari grad, od koder je čudovit razgled po vsej okolici. V popoldanskem

času pa smo imeli panoramski ogled Nove Gorice. Nato smo obiskali Hitovo igralnico Perla. Predstavili so nam celoten potek igranja in nas seznanili z drugimi dejavnostmi. Po končani predstavitvi so nam še lepo postregli s kavo in osvežujočimi napitki. Z lepimi občutki smo se vrnili v Vipavsko dolino in se ustavili na kmečkem turizmu Remca–Garbarija, kjer smo imeli dobro pogostitev in degustacijo izvrstnih vin. V poznih večernih urah smo se veseli vrnili domov.

BM

Izlet članov KO DIS Celje

Na našem zboru smo se dogovorili, da pripravimo izlet KO DIS v mesecu maju. Izvedli smo ga 20. maja. Na ta dan smo se zbrali pred spominsko ploščo celjskih izgnancev na Krekovem trgu pred železniško postajo.

Pot nas je vodila do Žičke kartuzije, Poljčan, Slovenske Bistrice, Ptuja, mimo gradu Borl proti mejnemu prehodu Zavrch in nazadnje na turistično kmetijo Žurmanov breg. V Žički kartuziji smo si ogledali tudi domačo lekarno s čaji in raznimi drugimi pripravki, katere je bilo mogoče tudi kupiti. V Ločah smo se ustavili na dopoldanski kavici in nato nadaljevali pot do Slovenske Bistrice. Tam je bil

daljši postanek za ogled gradu in muzeja v njem. V gradu smo si ogledali kratek film o Slovenski Bistrici. Po ogledu filma smo se razdelili na dve skupini in si v spremstvu vodnikov ob sproti razlagi ogledali muzej, kjer razstavljajo 12.000 muzejskih eksponatov. V tem muzeju imajo tudi izgnanci svoj razstaveni prostor, kjer je na vpogled slikovni material o izgonu Slovencev iz Slovenske Bistrice. Pot smo nadaljevali preko Ptuja in mimo gradu Borl na turistično kmetijo Žurmanov breg, kjer so nam pripravili okusno kosilo.

Leon Bratina

Izlet članov KO DIS Celje (20. 5. 2008)

Spomladanski izlet članov KO DIS Ljubljana Bežigrad

Izlet članov KO DIS Ljubljana Bežigrad na Dolenjsko (7. 5. 2008)

Dne 7. 5. 2008 smo organizirali spomladanski izlet. Zbrali smo se pred upravno stavbo Bežigrada in se odpeljali proti Dolenjski. Med vožnjo so nas postregle naše prizadevne članice s svojimi lastnimi dobrotami. Najprej smo obiskali Stiški samostan. Ogledali smo si cerkev in muzejsko zbirko raznega starega orodja, ki so ga izdelovali menihi sami in ga tudi uporabljali pri vsakodnevnih opravilih. Samostan ima tudi trgovino z zelišči, ponuja pa tudi svoje lastne proizvode. Naprej nas je pot vodila na grad Miren, imenovan »Speča lepota«. V najemu ga ima za 99 let arhitekt Marko Marin, ki je v grad vložil veliko svojega truda, znanja statike in gradbeništva, da bi ga obnovil in prikazal v vsej lepoti. Predstavil nam je v kratkem njegovo zgodovino in pomen za sedanje in prihodnje rodove. Še veliko stvari mora postoriti, da bo grad res živel. Po ogledu gradu nas je pot peljala v tovarno Dana Mirna, kjer so nam pripravili pokušnjo svojih izdelkov in vsak je lahko izbral svojemu okusu primerno pijačo. V trgovini pa smo si njihove izdelke lahko nakupili.

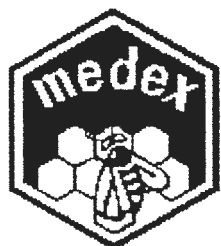
Pot smo nadaljevali proti Mokronogu in se ustavili na »Posestvu Pule«. Kmetija je

zelo lepo obnovljena, opravljajo le še zaključna dela. Zgrajene imajo lesene hišice z apartmaji, imajo hipodrom s konji, lepo restavracijo, iz katere lahko skozi stekleno steno opazujete konje v njihovih boksih. V kletnih prostorih smo okušali vina, za prihodnje leto pa načrtujejo kopališki center, kar bo za kraj velika pridobitev.

Od tod smo se odpravili na kosilo, ki smo ga imeli na »kmetiji odprtih vrat« v Pristavi nad Stično. Veselo razpoloženi, z lepimi vtisi in ob še vedno lepem vremenu smo se nato vračali proti domu. Za tako lepo načrtovan in izpeljan izlet se moramo zahvaliti našemu stalnemu organizatorju Rudiju Blasu in pa vozniku Vinku Zabukovcu, ki nas vedno varno vozi in tudi poskrbi za veselo razpoloženje.

Ta sestavek je namenjen predvsem tistim našim članom, ki se naših izletov ne udeležujejo. S tem jim hočemo povedati, da so ta srečanja edina pot, kjer se lahko bolje spoznamo, si ogledamo kraje, ki jih še nismo videli, in seveda, da se imamo lepo. Za jesen načrtujemo še en izlet. Ko boste prejeli naše obvestilo o njem, se prijavite čimprej. Ne bo vam žal!

Milan Ferek

medex
international d.d.
linhartova 49/a
ljubljana, slovenija

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Srečanje članov KO DIS Krško

Udeležba članov KO DIS Krško na tradicionalnem srečanju ob prazniku Krajevne skupnosti je bila velika (13. 6. 2008).

KO DIS Krško je tudi letos organizirala tradicionalno srečanje izgnancev ob praznovanju Krajevne skupnosti Krško. Srečanje je bilo 13. 6. 2008 v parku starega mestnega jedra v Krškem. Ob tej priložnosti so organizirali svečani koncert velikega Pihalnega orkestra Videm in Glasbeno-kulturnega društva Grič.

Izvečki iz govora predsednice Sveta Krajevne skupnosti mesta Krško in kandidatke Desusa na septembrskih volitvah za Državni zbor **Jožice Mikulanc**:

Minil je že mesec dni, odkar smo se po vsej Evropi spominjali konca druge svetovne vojne in zmage nad fašizmom in nacizmom.

Na današnji praznični dan obujamo spomine tudi na izgnance in njihova težka leta. Z območja današnje občine je bilo izgnanih več kot 15.000 ljudi, kar je pomenilo preko 60 % takratnega prebivalstva. Veliko izgnancev se ni nikoli več vrnilo v osvobojeno domovino, mnogi, ki so se vrnili, pa niso več imeli svojih domov, niso jih pričakali njihovi domači – mnogi so ostali sami s seboj, z bolečimi spomini in pečati trpljenja, ki je za vedno zaznamovalo njihova življenja.

V času, ki tako hitro beži, je živih prič tistih dogodkov vse manj. Zato je naloga

Slavnostna govornica Jožica Mikulanc (13. 6. 2008)

nas vseh, da ohranimo spomin na ta čas in ga prenašamo naprej mlajšim rodovom kot del zgodovine, ki je napisana s krvjo ter kot poduk prihodnosti, da se kaj takega ne bi več ponovilo.

To si je za poglobitvo nalogo postavilo tudi Združenje borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja in jo v sodelovanju z našo krajevno skupnostjo že uresničuje.

Jože Habinc,
predsednik KO DIS Krško

Letni občni zbor KO DIS Polje ob Sotli-Bučje

Na občnem zboru KO DIS Polje ob Sotli-Bučje se je zbrala velika večina članov DIS. Med gosti so posebej pozdravili poslanca DZ Marjana Drogenika in se mu zahvalili, ker je glasoval za sprejetje zakona o socialnih transferjih in ga prosili, naj tako stori tudi ob tretjem predlogu zakona.

Na zboru sta bila tudi podžupana občin Podčetrtek Marko Jurak in Kozje Franc Plahuta ter predsednika KO DIS Kozje Ivan Kunej in Bistrice ob Sotli Franc Omerzu.

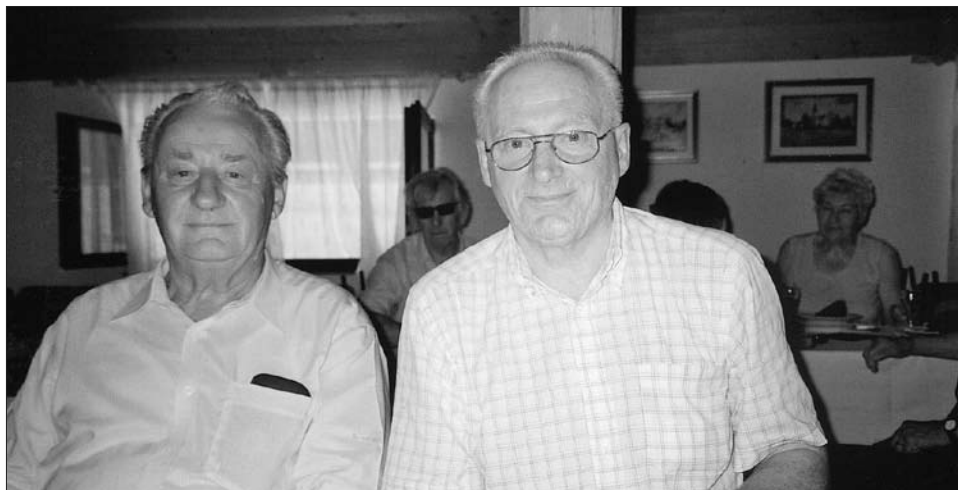
Občnega zbora se je udeležila tudi predsednica DIS Ivica Žnidaršič, ki je navzoče informirala o sprejemanju sprememb zakona o socialnih transferjih in o vsebini prvega osnutka zakona o gmotni škodi.

Občni zbor so vodili Mirko Turk, Rozika Koren in Ana Babič.

Izčrpno poročilo o delu je podal predsednik KO DIS Ivan Babič. V poročilu je poudaril, da so se člani DIS udeleževali vseh prireditev, ki jih organizirajo Društvo izgnancev Slovenije in sosedne Krajevne organizacije DIS. Pomembno je bilo, da so postavili mejni kamen v Prelaskem, da se dogodki iz druge svetovne vojne ne bi pozabili. Govoril je o pomoči starejšim in obiskih članov DIS na domu.

Na občnem zboru je bil sprejet tudi program za tekoče leto.

Ana Babič

Predsednik KO DIS Polje ob Sotli Ivan Babič in poslanec DZ Marjan Drogenik

Izlet na grad Bogenšperk in v središče Slovenije

Kot vsako leto smo se tudi letos odločili za izlet, ki ni preveč zahteven za naše člane.

Šli smo na grad Bogenšperk, ki ga prvič omenjajo leta 1533 kot posest družine Wagen. Leta 1672 ga je kupil polihistor Janez Vajkard Valvasor. Med 20-letnim bivanjem na gradu si je uredil bogato knjižnico ter ustanovil prvo slovensko grafično delavnico in tiskarno za bakroreze. Tu je napisal tudi svoje znamenito delo »Slava vojvodine Kranjske«. Pisal je v nemščini. Do danes je v slovenščino preveden le del tega znamenitega dela. Po ogledu grafičnih, geodetskih in lovskih zbirk smo se odpeljali na Vače.

Po kosilu smo si ogledali območje naselja in vaško situlo. Kmet Grilc je 1882. leta naletel na figuralno okrašeno vedro iz bronaste pločevine – svetovno znano situlo.

Nepoznano nam je bilo, da imamo na potnem listu odtisnjene vse ornamente

z vaške situle, na osebni izkaznici pa samo konjenika.

Pod vodstvom družine Kolenc smo si ogledali cerkev sv. Andreja z edinstvenim božjim grobom iz češkega stekla. Sprehodili smo se po aleji ustvarjalnosti mimo številnih lesenih skulptur, ki so dela raznih umetnikov, do povečane vaške situle.

Na Spodnji Slivni smo si ogledali GEOSS. To je središče in težišče Slovenije, kjer so postavljeni številni simboli slovenstva.

Zvone Kolenc in hčerka Janja sta nam v besedi in igri pričarala vse znamenitosti tega področja. Zaključek na Geossu je bil recital Zdravljice ter medsebojno objemanje udeležencev. S tem naj bi izrazili slovensko pripadnost, medsebojno spoštovanje in ljubezen.

Jolanda Želj,
KO DIS Maribor Rotovž-Pesnica

Člani KO DIS Maribor Rotovž-Pesnica na izletu na gradu Bogenšperk in v središču Slovenije

Upokojenci, pred nami so volitve

Sem samo eden od 63.000 izgnanih Slovencev, sedaj upokojenec. Naša družina je bila junija 1941 ob dveh ponoči v dvajsetih minutah izgnana iz našega doma v Mariboru. Zaplenjeno nam je bilo vse premoženje. Vrnili smo se v izropano in uničeno hišo 1945. leta, uradno prijavi škodo in to je vse. Dobili doslej nismo nič.

»Naš« izgnanski denar, ki ga je država dobila za delno povrnitev škode, je bil porabljen za izgradnjo porušene domovine, infrastrukturo itd...

S tem bi se sprijaznili, če ne bi bila DEMOS-ova prioriteta po osamosvojitvi denacionalizacija, z res edinstvenimi evropskimi unikumi, ki jih ni počela nobena evropska država. Gre za vračila v naravi, odškodnine brez omejitve, v glavnem višje od dejanske vrednosti (z neupoštevanjem hipotek), odvzete nedograjene objekte vrnjene dozidane in nadzidane ter dokončane in na koncu še plačevanje odškodnin zaradi neuporabe nepremičnin med dolgotrajnimi denacionalizacijskimi postopki, na osnovi nedorečenih zakonov, ki so jih pisali in tolmačili pravniki in profesorji, denacionalizacijski upravičenci.

Vse to smo davkoplačevalci - tudi mi izgnanci - dali in plačali RKC - Vatikanu, raznim grofom in ljudem, ki sploh ne živijo v Sloveniji, pa imajo celo prednost pred nami, ki smo obnovili porušeno domovino, sedaj pa jo razdajamo po vsem svetu.

Z vladno ponudbo za požgano hišo okrog 15.000 evrov bi danes lahko kupil 6, morda pa 12 kvadratnih metrov stanovanja.

Denacionalizacijske milijarde brez omejitev niso problem, drobiž za nas pa naj bi

spravil Slovenijo v ekonomsko krizo.

Žal tako mislijo tudi nekateri mladi ekonomisti, ki vojne in povojnih težav niso doživeli, sedaj ko smo jim mi starejši upokojenci (tudi ali predvsem izgnanci) z dolgoletnim povojnim odpovedovanjem obnovili in zgradili Slovenijo, pa naj bi mi bili požrešni in njihov problem.

Ne, po krivično prioritetni denacionalizaciji brez vseh omejitev, smo končno tudi mi izgnanci upravičeni do vsaj približno realne odškodnine.

Nam upokojencem ne preostane drugega, kot da se poenotimo in volimo DeSUS, ki bo kot močna stranka z vsaj desetimi poslanci v parlamentu lahko dejansko kaj naredil za nas in naše potomce z našo zgodovinsko dokazano solidarnostjo in dosejnim odpovedovanjem tudi in predvsem za prihajajoče mlade generacije.

DeSUS-u in predvsem njegovemu predsedniku pa polagamo na srce, naj se odpove ministrovanju in vojski, kar, kot vidimo, prinaša same težave njemu in slab sloves stranki.

V bodočem mandatu naj se DeSUS posveti predvsem socialni, zdravstvu in izobraževanju, da bomo mi in naši otroci ter vnučki živeli v medgeneracijskem sožitju.

Žal, ponavljam, ker so nas ostali že prevečkrat pustili na cedilu, mi pa, kot že do sedaj, tega mladim ne bomo naredili, je prišel čas, da gremo na volitve, saj nas je poenotenih več kot pol milijona volilcev, in končno upokojenci volimo upokojence.

Janez Aljančič,
član DIS Ljubljana Šiška

. Jubileji - Jubileji . Jubileji . Jubileji .

Naša jubilarntka Sonja Pisanc

Sonja Pisanc je ob jubileju v imenu vseh dobila skromen šopek.

Sonja Pisanc je 1. maja 2008 praznovala svoj 95. rojstni dan. Na občnem zboru 13. 5. 2008, ki se ga je tako kot vsako leto udeležila tudi Sonja, smo ji v imenu vseh izročili skromen šopek, ji čestitali za visoki jubilej in se ji zahvalili za njeno aktivno delo v KO DIS Maribor Tabor.

Zaželeli smo ji še mnogo zdravja. V juliju 1941 je bila izgnana iz Meljskih kasarn v Slavonsko Požego, nato v Gračac in Knin. Leta 1944 ji je v bombnem napadu umrl mož in ostala je sama z dvema hčerkama.

Majda Cvetanovski

Obisk pri 90-letni Ljudmili Kolar

Obisk predstavnikov KO DIS Radeče na domu Ljudmile Kolar (8. 5. 2008)

Iz krajevne organizacije DIS Radeče smo Ljudmilo Kolar obiskali na njenem domu in jih izrekli veliko lepih želja ter jo povprašali za recept, kako doživeti tako visok jubilej. Pripovedovala je o svojem težkem in zelo skromnem življenju. Pregnana je bila v Kosovsko Mitrovico, kjer je kmalu po prihodu rodila. Z mojem sta trdo delala. Do konca vojne sta se jima rodila še dva otroka. Pripovedovala je sproščeno, brez kakih težav, a natiho,

in s pogledi nakazala, da je bilo težko. Po koncu vojne sta se z otroki vrnila in začela na novo. Rodili so se še štirje otroci. V času, ko so odrasčali, je bilo veliko lepega, veselega, a tudi veliko žalosti. A se je obrestovalo, saj jo sedaj v njeni pozni jeseni obiskuje 12 vnukov, pričakuje pa že sedmega pravnuka. Zahvaljuje se materi naravi za ta bogati dar.

MB

Čestitke Mariji Hudomalj ob njeni 98-letnici

Slavljenka Marija Hudomalj ob sprejemanju čestitk

Predsednica KO DIS Zagorje ob Savi Marjeta Pešec je na občnem zboru KO DIS čestitala Mariji Hu-

domalj za 98. rojstni dan in ji v imenu vseh navzočih izročila cvetje in zaželela še veliko let.

Pozdrav na tuje (sestri in bratu)

Tam na tujem, v mrzlem grobu
sestrica mi spi.
A za bratom v temnih grapah
pa še groba ni.

Zdaj nad njima veter brije,
sneg pokril je daljni grob.
Duša moja tja se vije,
rešil rad bi ju tegob.

Saj že meni zadnja bije,
in spomin blede.
Mladi rod tu bitko bije,
on naj tu živi.

Zdaj pozdrav vam lep pošiljam
čez vrhe in čez dole
in obenem se zaklinjam:
onkraj duše se dobe!

Le še malo nam ostalo,
le še kratek čas,
tu, na zemeljsko obalo,
veže srca bitje nas.

A potem, ko zagrnila
zemlja me domača bo,
sreča duše bo spolnila,
spet nam bo lepo.

V miru zdaj počivaj, sestra,
mir naj, bratec, grapa da,
ko še jaz bom prišel k vama,
naj se doba ta konča!

Franc Živič

Počitnice za zdravje, zdravje za dobro počutje

TERME ČATEŽ, danes največje naravno slovensko zdravilišče in drugo največje turistično središče v Sloveniji, ponuja gostom pisano paletu vodnih, zdravstvenih, sprostitvenih, športno-rekreativnih programov in storitev kongresnega centra ter tako predstavlja turistično destinacijo z največjo pestrostjo izbire v tem delu Evrope.

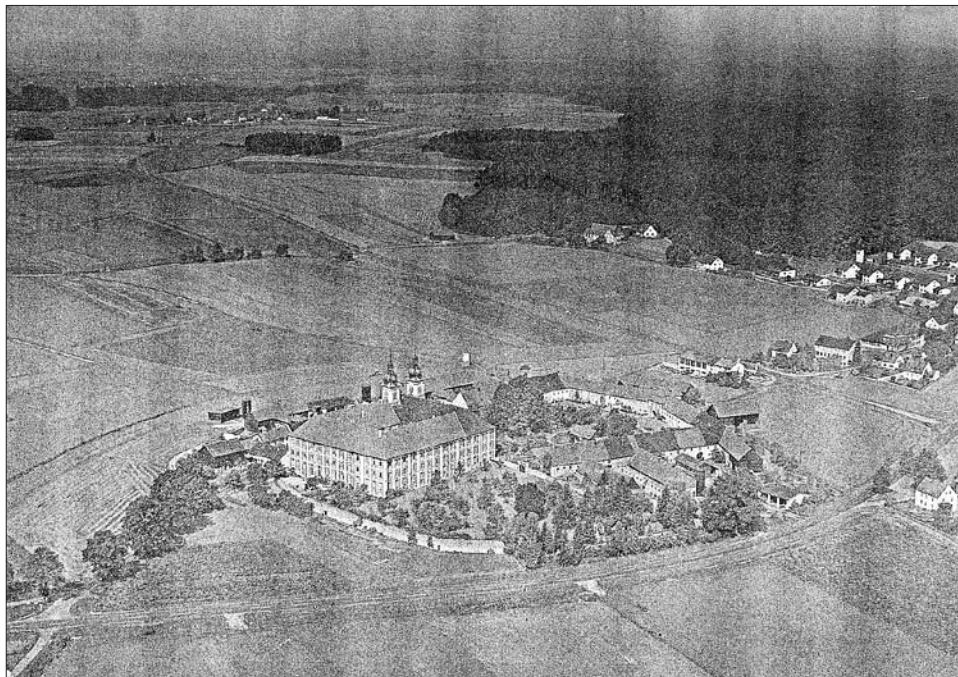
Pestra izbira privablja vedno večje število upokojencev. V Termah Čatež jih gostimo največkrat izven sezone, ko se poleže otroški vrvež in se lahko v miru prepustijo blagodejnim učinkom termalne vode. Pri nas ostajajo najmanj en teden. Med njimi pa je tudi veliko stalnih gostov, ki že vrsto let prihajajo k nam zaradi zdravstvenih težav in se tudi večkrat letno odločijo za oddih s terapijami. V naravnem zdravilišču Terme Čatež smo specializirani za zdravljenje revmatskih obolenj, stanj po poškodbah in operacijah gibalnega sistema, nevroloških boleznih in poškodb, stanj po operaciji raka na dojki.

Rdeča nit vseh zdravstvenih programov v Termah Čatež je naravna zdravilna voda, podprta s postopki fizioterapije in različnimi vrstami masaž. V Termah Čatež programom ohranitve in krepitve zdravja ter dobrega počutja posvečamo posebno pozornost. Kot vodilni termalno-turistični center v Sloveniji z najbogatejšo ponudbo zdravstvenih in wellness programov ter vodnih programov dobivamo vedno večje število gostov, tudi upokojencev, ki sledijo sodobnim trendom skrbi za lastno zdravje. Upokojenci se največkrat odločajo za zdravstvene storitve, še posebno masaže, blatne obloge in kopeli.

TERME ČATEŽ
Tel.: 07/49 36 700, 49 35 000
Faks: 07/49 35 005
info@terme-catez.si, www.terme-catez.si

. Pesmi in spomini na izgnanstvo .

Moja trnova pot skozi nemška taborišča

Samostan (Premonstater Kloster) v Speinshartu na Zgornjem Bavarskem, kjer je med drugo svetovno vojno, ko so redovnike in redovnice premestili, bilo veliko izgnansko taborišče z oddelkom za izdelavo vojaških uniform, kjer smo delali tudi jaz in moji starši.

Kot mnoge druge slovenske družine je tudi mene in moje starše doletela neusmiljena usoda, da smo se morali posloviti od doma, nevedoč, ali se bomo kdaj vrnili pod domačo streho, zato bi rada opisala trpljenje mojih staršev in sebe v tujini daleč od doma.

Rojena sem bila 28. 4. 1926. leta na Plešivcu pod Uršljo goro. Moj oče je bil gozdni delavec pri takratnem lastniku Plešivca grofu Thurnu, mati pa kmečka delavka, dninarka ... Otroška leta sem preživela na Plešivcu in sem morala kmalu pomagati staršem pri njihovem delu in trudu za vsakdanji kruh.

Že zgodaj v otroških letih sem spoznala in občutila krivico, ki se je takrat godila delavcem in kmetom. Še posebno sem jo občutila, ker sem videla, v kakšnem razkošju so živeli naši gospodarji. Stanovali smo namreč v tesnem stanovanju s samo enim prostorom v baraki, ki je bila namenjena za stanovanje delavcem, ter sem lahko te ljudi samo od daleč opazovala, v graščino pa sploh nismo imeli dostopa. Posebno sem jih mrzila zato, ker so govorili samo po nemško in jih nismo mogli razumeti.

Leta 1941 nas je takratni naš gospodar preselil iz Plešivca na svoje posestvo k Pistotniku v Razbor, ki je bilo takrat ravno prazno. Tam smo tudi pričakali začetek vojne in prihod k nam. Nemcev.

Kmalu pa smo spoznali, da smo prišli, kot se reče, z dežja pod kap.

9. junija leta 1943 pa ne bom nikoli pozabila. Bilo je lepo pomladansko jutro. Jaz sem vstala že zelo zgodaj, ker sem morala, še preden smo odšli na polje, nakositi trave za svinjo, oče je bil v hlevu, mama pa v kuhinji. Naenkrat se je pojavil pred menoj nemški vojak z naperjeno puško in je nekaj vpil nad menoj. Ker ga nisem nič razumela, mi je pokazal s puško proti domu. Hotela sem se naložiti trave v koš ter jo odnesti domov. Takrat pa mi je strgal koš iz rok in me sunil s puško v hrbet, da sem skoraj padla. Takoj sem zaslutila nesrečo ter se hitro odpravila domov.

Doma pa sem že videla očeta v enem kotu kuhinje pred naperjenimi puškami, v drugem pa je jokala mama. S seboj so imeli človeka, ki je znal slovensko, da nas je zaslíševal. Hoteli so vedeti, od kdaj prihajajo k nam partizani, kam so odhajali od nas in kdo vse je še sodeloval z njimi in tako dalje. Ker smo bili prepričani, da nas tako ali tako čaka izgnanstvo, jim seveda nismo nič povedali. Mi smo namreč že prejšnji dan, ko smo na njivi pleli krompir, videli, kako so na drugi strani, proti Šentvidu, Nemci izgnjali ljudi iz domačij pri Dolopstu, Kranju in Konečniku ter jih v koloni gnali proti Šoštanju.

Kljub udarcem in obljubam, da se nam ne bo nič zgodilo, jim seveda nismo nič izdali, zato so nam dali pol ure časa, da smo pobrali nekaj najpotrebnejših stvari in malo hrane, kar smo spravili v cule, narejene iz posteljnih rjuh, nato pa so nas izsuvali iz hiše in nas odgnali najprej do Podgorja, nato pa naprej v Šmartno.

Kakšno je tako slovo od doma in rojstnega kraja in kaj smo takrat občutili, se ne da opisati.

V Celju so nas nagnali v neki velik prostor v zaporu, kjer je bila po tleh ob vsaki steni nastlana slama in nekaj vojaških odev. Takrat sem šele začela prav dojemati, kakšno življenje in trpljenje se nam približuje. Prav pretresljivo je bilo opazovati ljudi, ki so prestrašeni sedeli na skromnih ležiščih ob steni. Bili smo ljudje vseh starosti, stari možje in žene, otroci, matere z dojenčki, ki so se jokali, in vmes osorno vpitje nemških stražarjev in gestapovcev. To so bili res grozljivi trenutki. Z menoj sta bila tudi moj oče in mati, tako da smo tolažili drug drugega in lažje prenašali ta križevi pot.

Nato pa so nas nekega jutra spet naložili na živinske vagone in nas odpeljali v prehodno taborišče v Frohnleiten v Avstriji in nas naselili v lesene barake, v katerih je kar mrgolelo od stenice. Tu sem delala skupaj s starši na prostranih poljih sladkorne pese ter nasadih graha, katerega smo potem morali tudi obirati. Že po nekaj tednih so nas poslali naprej v taborišče Straubing, kjer so nas mlade ločili in poslali naprej v Speinshart na Bavarsko. Čez nekaj časa pa so tudi naši starši in ostali starejši interniranci prišli za nami.

Speinshart je bil pred šestdesetimi leti manjši kraj na Bavarskem z velikim samostanom, kjer so se redovniki in redovnice ukvarjali z vrtnarstvom in kmetijstvom. K samostanu je spadalo veliko obdelovalne zemlje, kjer so morali delati zaporniki. Jaz sem delala v veliki šivalnici za vojaške uniforme. V samostanu je bilo veliko širokih hodnikov s celicami, kjer smo stanovali.

To so bili težki časi, tudi zato, ker nismo vedeli, kako se bo vse končalo. Pokonci nas je držalo samo še upanje na skorajšnji konec vojne in na zmago pravične stvari, zaradi katere so nas pregnali od doma. Delali smo pod zelo slabimi pogoji, lačni, slabo oblečeni in pod stalnim nadzorstvom predelavcev in vojaške straže.

Tako je potekalo naše prebivanje in življenje v internaciji, a končno smo dočkali prihod zavezniške vojske in njihovo zavzetje in osvoboditev našega taborišča v samostanu. Na tisti dan smo se pripravljali že dolgo prej, ker smo vedeli, da se približuje ameriška armada. V ta namen smo imeli že dolgo prej pripravljeno in skrito slovensko zastavo, ki jo je eden izmed taboriščnikov, takoj ko so začeli prihajati ameriški tanki, odnesel na podstrešje samostana. Tam je bila že pripravljena odprtina za izobešenje zastave.

Med nami je bilo tudi nekaj zapornikov iz domačega kraja in okolice, kot so bili Rdečnikovi iz Razborja, Planšakovi iz Šmiklavža, pa še veliko drugih, s katerimi smo se spoznali šele v taborišču. Ker so bile takrat po vojni železniške povezave povsod poškodovane, smo morali ostati še nekaj časa v samostanu, nato pa so nas po nekaj tednih le odpravili na potovanje proti domovini, ki pa je kljub vsemu trajalo nekaj tednov.

Na domači postaji v Slovenj Gradcu smo izstopili in pričeli premišljevat, kako naj pridemo po petnajst kilometrov dolgi poti do doma v Razbor. Bili smo lačni in utrujeni pa še nekaj težke, pa čeprav revne prtljage smo imeli s seboj. Imeli smo veliko srečo, ko smo v mestu

zagledali mojega strica oziroma maminega brata Ivana - Krivonogega Triplata, ki je ravno pripeljal s konjema voz lesa iz Plešivca na železniško postajo.

Ker je bil naš dom pri Pistotniku opustošen, brez vsega, kar smo pred leti morali pustiti doma, hlev prazen, ravno tako kašča in klet, nas je Krivonogov stric vzel za nekaj tednov pod svojo streho, dokler si nismo pri Pistotniku zopet uredili zasilnega bivališča. Za vso narejeno škodo in izgubo, ki nas je takrat prizadela, še do danes nismo dobili nobene odškodnine, kakor tudi naši sotrpini ne.

To je bilo 15. julija leta 1945. Kakšno pa je bilo življenje prva leta po vojni, posebej za nas izgnance, je pa že druga zgodba, kateri pa danes malokdo rad prisluhne.

Tončka Rebernik, roj. Jug, Slovenj Gradec

Železni tiri

Zamuda vlaka me prisili,
da se zamislim v tiste dni,
ko smo uklonili se sili,
po istih tirih v daljo šli.

Ukazi. Bes je zrak prepajal,
po nas usipal se kot strup.
Se moči tujec je predajal,
nas črni stiskal je obup.

Nad nami grad je mrko stal;
brezčuten za obup ljudi.
Tlačan je zanj nekoč garal:
»Pod njim vse polno je kosti!«

So tiri žalostinko peli:
»Krvnik zdaj vaš bo gospodar!«
A mi, v vagonih, smo trpeli:
»Na tujem bomo za vsekdar!«

Ko hribi mimo so polzeli,
izginjali za vekomaj,
v nemočnem srdu smo drhteli;
v meglicah tonil je naš raj.

Oh Cankar, mar si prav imel,
za hlapce da smo le rojeni?
Pa vendar upal si, želel:
»Ne bomo večno pokorjeni!«

Nad borci gozd je zašumel:
»Dovolj je naše zemlje kraje!«
Takrat sovražnik je vzdrltel;
prešla je doba mirne vdaje!

Spet gledam hribe, reko Savo,
svoboden, srečnega obraza.
Nebo nad njimi vidim plavo;
Slovenec ni priznal poraza!

Franc Živič

Samostanski hodnik s celicami za redovnike, kamor so nas nastanili. Kjer so prej bivali po eden ali dva redovnika, smo se potem morale stiskati cele družine.

. Pesmi in spomini na izgnanstvo .

Ko se zavemo

Povsem nepričakovano me je nekega večera, ko sem odklepala vhodna vrata, presunilo spoznanje.

Dom!

Odpiram vrata v svoj dom. Kaj pa je takšnega v tem, bi kdo rekel.

To je vendar povsem normalno in samoumevno.

Pa ni, prav nič ni samoumevno. Dom ni nekaj, kar se meri s številom kvadratnih metrov, s številom etaž, balkonov in podobno, čeprav je vse od naštetega v današnjem času pomembno, če ne za drugo, za davkarijo.

Dom je prostor, kjer smo radi, kjer uživamo, počivamo, se veselimo, se družimo s svojimi domačimi in prijatelji, to je zatočišče, ki nima uradnih ur.

Vsi poznamo pregovor: »Ljubo doma, kdor ga ima!«

Veliko mora človek izkusiti, da v popolnosti razume ta rek.

Mi, ki smo bili rojeni po vojni, smo o tem poslušali pripovedi svojih staršev in znancev, o tem smo se učili v šoli. Bilo je zanimivo, a pripoved je eno, to doživeti in razumeti pa je nekaj popolnoma drugega.

Imeti svoj dom, pa čeprav le leseno hišico, pomeni biti samostojen in gospodar na svojem.

Pa ti pride nekdo, ki ga ne poznaš in ga ne razumeš, in ti ukaže: »Poberi najnужnejše in gremo!«

Kako lahko sploh razmišljaš, kaj je najnужnejše, ko te tujec preganja s tvojega doma? S puško v rokah. Kaj si mu storil?

Nič

Zakaj torej?

Odgovora ni.

Moraš zapustiti dom, vse, kar si si s trdom prigaral in priskrbel, in oditi na tuje.

Ne veš, kam greš, kaj te čaka, kar naenkrat si begunec, brez pravic, ponižan na raven živine, ki se mora pokoriti gospodarju.

Ampak, ti imaš v glavi možgane, s katerimi misliš, in v prsih dušo, ki čuti.

Zato čutiš vse, sovraštvo, prezir, ponižanje, krivico. In grenko se zaveš, da so ti vzeli dostojanstvo s tistim trenutkom, ko so te pregnali od tvojega ognjišča. Kdo, zaboga, daje pravico, da se vsak dan, vsa leta, že ves čas življenja na zemlji dogaja, da vedno kdo napada, ubija, seli, muči?

In generacije se druga za drugo iz teh grozot ničesar ne naučijo

Tega ne bom nikoli razumela.

Zato se mi je tistega večera ob odklepanju vrat mojega doma porodilo to spoznanje.

Vroče sem si zaželela, da meni in nikomur drugemu nikoli ne bi bilo treba zapustiti doma, nikoli okusiti tega, kar ste preživljali vi, prešinilo me je, da je toliko ljudi brez domov zaradi tega, ker je treba izdelovati orožje in bogatiti na račun človeških življenj in uničevanja domov.

A človeško življenje je samo življenje, ki se do sekunde natanko izteče in ga z nobeno podkupnino ne moreš podaljšati.

Zakaj torej tako živimo, zakaj tako živijo akterji vojn?

Le zato, ker ne priznavajo minljivosti, ker v razmišljanju ne pridejo do tega spoznanja, ker se pehajo za drugimi stvarmi in v njihovih mislih ni prostora za obračun s samim seboj in pod svojim življenjem ne potegnejo črte, da bi videli rezultat, kajti, če bi to storili, bi se zgrozili.

Še vedno odklepam vrata in se zavem, da je v tem mrzlem, deževnem večeru veliko ubogih ljudi, ki nimajo strehe nad glavo, nimajo toplega kotička, nimajo doma.

Kakor me je preplavila sreča, da ga jaz imam, jo je skalila misel, da je toliko nesrečnikov, ki so bili in so prikrajšani za neizmerno bogastvo, izraženo v besedi z le tremi črkami, dom.

Ivana Vatovec

Čestitke Janezu Blasu

Janez Blas, član DIS iz Sevnice, je na posamičnem prvenstvu Pokrajinske zveze Društev upokojencev Posavje prejel diplomu za doseženo 1. mesto v šahu. Čestitamo!

POHOD OD TELČ DO BUČKE

Krajevna organizacija DIS Bučka na Dolenjskem organizira 4. pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji,

v soboto, 19. julija 2008, od Telč do Bučke.

Pohod se bo začel ob 8. uri iz Telč.

Vmesni postanek v Dolenjih Dolah.

Zaključna prireditev bo na Bučki ob 11. uri pri Kulturnem domu.

Vse podrobne informacije dobite pri predsednici KO DIS Silvi Marjetič, Štrit 10, 8276 Bučka, in po telefonu 07 309 10 40 ali 031 462 821, kamor javite tudi udeležbo za zaključno prireditev ter za malico.

Vabljeni!

Silva Marjetič,
predsednica KO DIS Bučka

Televizija Slovenija pripravlja film o gradu Rajhenburg in izgonu Slovencev

Ob snemanju filma o izgonu Slovencev in taborišču v grajskih hlevih v Brestanici (12. in 13. maja 2008) (Foto: B. Bogovič)

Izobraževalna redakcija Televizije Slovenija je v dneh 12. in 13. maja 2008 snemala film o gradu Rajhenburg. Ker je v gradu tudi muzej izgnan-

cev in v bližini tudi grajski objekti, v katerih je bilo zbirno taborišče za izgon Slovencev, so posneli tudi nekaj pričevanj o izgnanstvu.

Del pogovora o izgonu Slovencev je TV Slovenija posnela v rojstni hiši predsednice DIS na Bučki (12. 5. 2008) (Foto: B. Bogovič)

Vrnitev

Vrnila pomlad se,
vrnila se ptica,
požgana bila je moja vasica.

Kje hlev je,
kje dom moj je,
vpraša lastovica.
Dom so požgali,
ljudi odpeljali,
odvrne sinica.

Vrnila pomlad se,
vrnila se ptica,
še vedno požgana
je moja vasica.
A v zvoniku zapoje sinica:
svoboda je,
zmagala je pravica.

Spet vrne pomlad se,
spet vrne se ptica.
Zdaj vsa lepa in
nova je moja vasica.

Peter Jeram

Domov, domov

Jaz nimam kril, da bi vzletel
nad rodne njive, domačijo,
in ne glasu, da bi zapel;
na tujem bratje mi ječijo.

Obupan gledam proti jugu,
kjer v soncu svetijo se gore.
Slovenca, brata, ni pri plugu,
se tujec veseli tam zore.

Nas ženejo na tuje njive,
kjer tujcem zemljo mi rahljamo.
So rane domotožja žive,
drži nas upanje, da se ne vdamo!

Oj, prišel čas bo povračila
za vse okrutnosti in rane.
Vam ura konec bo odbila,
bo strla raja vas, tirane!

Potem bom zopet videl dom,
čeprav porušen in požgan.
Priklonil k svetim se bom tlom,
ponižen v srcu, zemlji vdan!

Franc Živič

IZVRŠNI
ODBOR
DRUŠTVA
IZGNANCEV
SLOVENIJE
1941–1945

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Jože Križančič, Ptuj
Janez Komljanec, Slovenj Gradec

Člani:
Ivan Babič, Buče
Emilija Držanič, Brežice
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevar, Koper
Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Lojze Kranjc, Radovljica
Marija Kuhar, Brezovica/Lj.
Albin Pražnikar, Izlake
Alojz Rutar, Boštanj
Jožica Stezinar, Brežice
Anka Tominšek, Ljubljana
Malka Veler, Slovenska Bistrica
Franci Vidmar, Žalec
Alojz Voščun, Lendava
Davorin Zdovc, Maribor
Franc Žičkar, Leskovec
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor – predsednica
Janez Blas, Sevnica
Anton Žmavcar, Slovenska Bistrica

ČASTNO RAZSODIŠČE

Ivan Gole, Trebnje – predsednik
Olga Kamenov, Ljubljana
Jožef Pograjec, Polšnik
Štefanija Žalec, Ljubljana

Umrli člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Bizeljsko Elizabeta BRKOVIČ Alojzij GERŠAK Nikolaj MALUS Ana PUSTAK	17. 10. 1911 31. 05. 1928 27. 10. 1937 14. 07. 1913	10. 05. 2008 09. 03. 2008 11. 01. 2008 09. 02. 2008
KO DIS Boštanj Anica BEC Ana KOMAC Jože KOZOLE	20. 07. 1926 28. 08. 1937 16. 05. 1922	01. 06. 2008 16. 06. 2008 05. 04. 2008
KO DIS Brežice Ivan-Sinek KROFL Ivanka ŽMAVČIČ	20. 01. 1930 28. 03. 1922	19. 05. 2008 01. 06. 2008
KO DIS Bizeljsko Helena BREBIL	03. 11. 1923	13. 03. 2008
KO DIS Bučka Vinko MARJETIČ Alojz MARUŠIČ	25. 08. 1942 08. 05. 1937	10. 03. 2008 26. 12. 2007
KO DIS Cerknica Logatec Jože GLOGOVŠEK	11. 07. 1925	02. 06. 2008
KO DIS Cerklje/Krki Martin ŠOBA Silvester VEGELJ Franciška ZEVNIK	01. 11. 1934 01. 01. 1936 16. 11. 1926	28. 05. 2008 25. 05. 2008 22. 04. 2008
KO DIS Celje Aleksander LONČAREVIČ	05. 05. 1921	02. 06. 2008
KO DIS Dole pri Litiji Štefanija CENTA Erna DOLINŠEK	25. 12. 1938 01. 01. 1928	29. 05. 2008 14. 04. 2008
KO DIS Kamnik Nada PREMLČ Filip ŽIBERT	30. 08. 1925 13. 04. 1930	06. 2008 09. 06. 2008
KO DIS Komen Branka BOŽEGLAV Olga BUDA Jožef PIPAN	08. 03. 1921 24. 07. 1910 28. 05. 1932	14. 05. 2008 14. 01. 2008 24. 03. 2008
KO DIS Ljubljana Bežigrad Konrad HVALE Ivan KELHER Marjanca MARINŠEK Marija STENKO Ivan ŠKOFLJANC Slavica ŠTEFUR Franc VINTAR	03. 05. 1927 14. 12. 1921 24. 12. 1923 20. 01. 1927 29. 09. 1943 07. 06. 1939 26. 10. 1936	2007 19. 04. 2008 2007 04. 04. 2008 29. 10. 2007 20. 04. 2008 09. 05. 2008

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Ljubljana Center Ljudmila PERŠEK Dr. Bojan ŠPICAR	02. 09. 1925 08. 01. 1914	07. 12. 2007 02. 2008
KO DIS Ljubljana Vič-Rudnik Helena PREBIL Janez ZAKRAJŠEK	03. 11. 1923 08. 03. 1923	13. 03. 2008 14. 04. 2008
KO DIS Maribor Pesnica Borut AMBROŽIČ Hedvika ARZENŠEK Majda PAVŠIČ Mileva PERTOT Marija PUŠNIK Franc SEVER Marija ŠKERL	24. 08. 1939 31. 01. 1928 06. 07. 1925 21. 05. 1931 16. 08. 1927 08. 02. 1929 05. 01. 1936	07. 02. 2008 10. 03. 2008 19. 06. 2008 14. 04. 2008 06. 05. 2008 19. 06. 2008 03. 2008
KO DIS Maribor Tabor Zvonimir BATAGELJ Zora KOŠMERL Jelka KRASNIK Jožef LAZAR (popravek)	29. 07. 1928 14. 06. 1922 10. 06. 1923 15. 03. 1934	05. 02. 2008 04. 2008 26. 05. 2008 15. 03. 2007
KO DIS Občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica Ivana VERDNIK Marija VERHNJAK	23. 04. 1935 08. 01. 1935	01. 06. 2008 19. 02. 2008
KO DIS Radovljica Albina MARKELJ	22. 02. 1922	04. 05. 2008
KO DIS Slovenska Bistrica Edvard POLANC	03. 02. 1928	05. 2008
KO DIS Studenec Neža FLIS Franc JESIH Anton STARC	07. 10. 1914 17. 08. 1932 13. 08. 1936	17. 05. 2008 02. 06. 2008 27. 02. 2008
KO DIS Šentjur pri Celju Ladislav GRDINA Pavla ROMIH	31. 03. 1934 28. 05. 1932	25. 08. 2007 26. 08. 2007
KO DIS Trebnje Cecilija KIDERIČ	11. 10. 1925	08 . 06. 2008
KO DIS Tržič Karel KRAVCAR	21. 04. 1921	20. 04. 2008
KO DIS Velenje Leopold DVORŠEK Marija MEDIČ Marija RAT	05. 07. 1935 08. 12. 1909	10. 05. 2008 25. 05. 2007 2008

POHOD OB NEMŠKO-NDH MEJI
POLJE OB SOTLI-BUČE

Krajevna organizacija DIS Polje ob Sotli-Buče bo
20. septembra 2008 organizirala pohod ob nemško-hrvaški (NDH) meji.

Začetek pohoda bo ob 9. uri od mejnega kamna v Prelaskem preko Peclja-Ortnic-Buč-Gruške-Gornji Lastnič do Polja ob Sotli, kjer bo v domu krajanov zaključek pohoda okrog 14.ure.

Pohod bo dolg okrog 12 km. Vse pohodne informacije lahko dobite pri predsedniku KO DIS Polje ob Sotli-Buče Ivanu Babiču na telefon 03 580 80 24 ali 031 499 760, kamor sporočite do 15. septembra tudi število pohodnikov in število oseb na zaključni prireditvi.

Vabljeni!

Ivan Babič,
predsednik KO DIS
Polje ob Sotli-Buče

POHOD PO VASEH IZGNANIH
KOZJANCEV

Krajevna organizacija DIS Kozje organizira drugi pohod po vaseh izgnanih Kozjancev.

Pohod bo v soboto 6. septembra 2008.

Pohodniki se bodo zbrali ob 7.30 uri pri motelu Ribnik v Kozjem. Od tu bo prevoz do Zagorja-Tovarh. Ob 8.30 pričetek pohoda smer Topolovo–Lesično–Lovski dom (Vina Gora)–Korte–Kozje.

Pohod bo dolg približno 11 km. Pohodniki se lahko pridružijo tudi med potjo.

Po pohodu bo srečanje izgnancev Občine Kozje ob približno 14. uri.

Vse podrobne informacije dobite pri predsedniku KO DIS Kozje Ivanu Kuneju, kamor sporočite tudi udeležbo na pohodu in na zaključni prireditvi pohoda.

Vabljeni!

Ivan Kunej,
predsednik KO DIS Kozje

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:
Jože Križančič

Lektorica:
Alenka Lokar Blatnik

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Komenskega 7
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
02222-0010570920
Nova Ljubljanska banka